

Belediye

SEYİT TORUN

CHP Yerel Yönetimler'den Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve Ordu Milletvekili

KRİZE KRİZ DEME VAKTİ: İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ DEĞİL KRİZİ

Hükümet sosyal medyayı, baroları, Ayasofya'yı gündemde tuttukça gündemin dışına düşen esaslı konular var. Konuşmadığımız konuların hayatımızı etkileme potansiyeli konuştuğumuzdan çok daha fazla. Mesela Koronavirüs salgınının gidişatını ve neden bir türlü birinci dalgayı sonlandıramadığımızı konuşmuyoruz. Çalışanların gelir kayıplarından ve geçim yıkımından uzak duruyoruz. [Sayfa.3](#)

YEREL YÖNETİMLER İKLİM KRİZİNİN NERESİNDE?

Dünyanın dört bir yanında hem karar vericiler hem de iklim bilimciler iklim değişikliği ile mücadeleye yönelik yaklaşımların yerel, ulusal ve uluslararası düzeylere dayanan çok yönlü bir politika izlemesi gerektiği konusunda birleşiyor. Öte yandan, sera gazı

emissionlarının başlıca kaynaklarını kentsel faaliyetler oluşturuyor. Şehirlerin küresel CO2 emisyonlarının yüzde 75'inden sorumlu olduğu, iklim değişikliğine en büyük katkıda bulunan etkenler arasında ulaşımın ve binaların bulunduğu tahmin ediliyor. [Sayfa.4](#)

Röportaj

GÜLİZAR BIÇER KARACA

CHP Doğa Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve Denizli Milletvekili

"BELEDİYELERİMİZİN ÖNCÜ ROLÜ ÇOK KIYMETLİ"

Son yıllarda iklim değişikliğinin krize dönüştüğü ülkeler, fosil yakıtı dayalı enerji üretiminden-önerine program da koyarak-kademeli olarak vazgeçmeye yöneliyor. Program ve zamana ilişkin Birleşmiş Milletler'i bilgilendiriyor, mücadele kapsamındaki bütçesine ciddi bağışlar yapmayı kabul ediyorlar. Türkiye ise maalesef tam tersi bir uygulamayla karşılamızda. [Sayfa.2](#)

Röportaj

EFE BAYSAL

350.org Türkiye Temsilcisi Aktivist

"KENTLER HEM MAĞDUR HEM FAİL"

[Sayfa.8](#)

Röportaj

BUKET ATLI

Temiz Hava Hakkı Platformu Proje Koordinatörü

"ÇED MEVZUATINA SAĞLIK ETKİ DEĞERLENDİRME EKLENMELİ"

[Sayfa.10](#)

Haftanın Röportajları

[Sayfa.12](#)

"VAHAP SEÇER"

Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı

"Çarpık kentleşmenin önüne geçeceğiz"

"ZEYDAN KARALAR"

Adana Büyükşehir Belediye Başkanı

"Sel felaketinin kentimize maliyeti 500 milyon TL"

"ŞERDİL DARADA ODABAŞI"

Kadıköy Belediye Başkanı

"Kadıköy'ü 'İklim Dostu Kent' yapma taahhüdümüz var"

"KEMAL DENİZ BOZKURT"

Esenyurt Belediye Başkanı

"Betonlaşmaya karşı daha çok yeşil alan"

SODEMSEN

Sosyal Demokrat Kamu İşverenleri Sendikası

Av. HÜSEYİN CAN GÜNER

SODEMSEN Hukuk Müşaviri

Bu hafta SODEMSEN Hukuk Müşaviri Av. Sayın Hüseyin Can Güner'i konuk ettik. [Sayfa.11](#)

Bültenimize katkıda bulunmak için; teamarastirma@gmail.com

“BELEDİYELERİMİZİN ÖNCÜ ROLÜ ÇOK KIYMETLİ”

Türkiye'nin çevre ve iklim açısından fotoğrafını nasıl görüyorsunuz?

GÜLİZAR BİÇER KARACA: Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde yer alan bir milletvekili olarak aslında bu sorunuza güzel, olumlu cevaplar verebilmeyi çok isterdim. Ancak Türkiye'nin fotoğrafı biraz karanlık ve kötüye gidişin çok hızlı ilerlediği bir ülke durumunda. Türkiye'de öncelikle fosil yakıtla dayalı enerji üretimi, yani kömürlü termik santrallerin sayısı her geçen gün artıyor. Artmakla kalmıyor, büyümesi maalesef teşvikle sağlanıyor. Türkiye fosil yakıtla dayalı termik santrallerde dünyada 13. Sırada.

Son yıllarda iklim değişikliğinin krize dönüştüğü ülkeler, fosil yakıtla dayalı enerji üretiminden -önerilerine program da koyarak- kademeli olarak vazgeçmeye yöneliyor. Program ve zamana ilişkin Birleşmiş Milletler'i bilgilendiriyor, mücadele kapsamındaki bütçesine ciddi bağışlar yapmayı kabul ediyorlar. Türkiye ise maalesef tam tersi bir uygulamayla karşımızda.

Biliyorsunuz pandemi sürecini yaşadık. Pandemi sürecinde sokağa çıkma yasağı ilan edilirken “30 büyükşehir ve Zonguldak” dendi. Neden Zonguldak? Termik santrallerin en yoğun olarak faaliyet gösterdiği ildir Zonguldak, hepimiz biliyoruz. Hem kömür çıkarılan, kömürlü termik santrallerin havayı, toprağı, suyu kirlettiği ve şehirde yaşayan insanların solunum ve akciğer rahatsızlıklarının çok ciddi boyutta olduğu bir il. Türkiye sadece termik santrallerinden enerji üretimini teşvik etmekle ve yaygınlaştırmakla kalmıyor. Aynı zamanda, özellikle en büyük karbon yatakları olarak ifade edilen yeşil alanların, ormanların başka amaçla kullanımını destekleyen yasal düzenlemeleri de hayata geçirmeye devam ediyor. Dün Tarım Orman ve Köy İşleri Komisyonu'na yeni bir torba yasa geldi. Bu yeni torba yasa ile geçtiğimiz yıl çıkarılan “ormanların yeraltı depolamaya açılması”yla ilgili düzenlemenin yanına, “bozuk orman” tanımı eklenmiş. Orman, kendi kendine bozulmaz. Birileri mutlaka ormanı bozmuştur. Ayrıca orman dikili ağaç değildir, bir ekosistemdir. Bu ekosistem içerisinde de mutlaka ve mutlaka orman ekosisteminin bozulmasına yol açacak bir çalışmanın hayata geçirilmemesi gerekir ki orman bozulsun.

Ama maalesef geçtiğimiz yıl çıkarılan orman değişikliğinin hemen arkasından -üzerinden bir yıl gibi kısa bir süre geçmiş iken- yeni bir alan yaratılmaya çalışıyor. Bir de geçtiğimiz aylarda makilik alanların 49 yıllığına kiraya verilmesi ve %6 yapılaşma izni çıkarıldı. Makilik alanların imara açılması, özel işletme ya da özel ağaçlandırma bölgesi olarak ilan edilmesi ve kiralınmasına ilişkin bir yönetmelik ve tamim yayınlandı. Oysa makilikler de orman ekosisteminin bir parçasıdır. Makilikler yaban hayatının canlı tutulduğu, kuşlarımızın barınakları, aynı zamanda orman ekosisteminin de en büyük koruyucusu ve destekçisi alanlardır. Bizde dikili bir ağaç yoksa orası orman olarak kabul edilmediği için maalesef böyle bir uygulama yürütülüyor.

Türkiye'de iktidarın yaptığı şu; iklim krizi var mıdır vardır, Birleşmiş Milletler'e bu anlamda katılım sağlanıyor mu evet sağlanıyor. Ancak Türkiye'de yasal bir düzenleme, -kâğıt üzerinde yazılı olmasına rağmen- yapılamıyor, geçemiyor. Geçmediği gibi, kötü uygulamaların, kötü çalışmaların devlet bütçesinden teşvikle desteklenerek büyümesi sağlanıyor. Bu anlamda Türkiye'nin tablosu bence kötüye giden ve karanlık bir tablo. Bu nedenle de Birleşmiş Milletler'de iklim çalışanlar uyarılarında dünya için 50 yıl 75 yıl süre biçerken, Türkiye için 10 ila 15 yıl belirliyorlar. Türkiye için çok kısa bir zamanımız var. Tedbir almazsak ve iklim krizi nedenlerini ortadan kaldıracak bir plan yaparak uygulamaya geçmezsek Türkiye, 15 yıl 20 yıl sonra iklim krizi kaynaklı artçı krizlerin çok yıkıcı bir şekilde yaşandığı bir ülke durumuna gelecek.

Son yıllara baktığımızda bir yandan sel felaketleri bir yandan da kuraklık yaşanıyor. Bunun tarıma etkilerini görüyoruz. Çevre ve toplumsal etkileri ne olacak?

GÜLİZAR BİÇER KARACA: Öncelikli etkileyeceği gruplar, dezavantajlı yoksul kesimdir. Sel felaketi yaşıyorsa önce onlar zarar görecektir ya da tarlalar çoraklaşırsa önce onlar zarar görecektir. İklim krizinin arkasından gelecek olan çoklu krizin ilk durağı güvenli gıdaya ulaşma krizi olacak.

Çünkü kuraklık ve ani hava değişiminin yol açacağı tarım zararları o kadar had safhaya ulaşacak ki ciddi bir gıdaya erişim ve gıda krizi yaşanacak. Bunun arkasından da göç krizi. İnsanlar yaşadığı alanda sürekli sel felaketi, can ve kayıpları toprak kayıpları yaşıyorsa ya da o bölgedeki topraklar çoraklaşmış ve hiçbir şekilde oradan ürün elde edilemiyorsa, buna susuzluk eklenmişse ne yapacak? İmkânlarını daha rahat sağlayabileceği alanlara göç etmeye başlayacak.

Türkiye için tedbir alınmazsa beklenecek olan artçı krizleri bu şekilde sıralayabiliriz. Biliyorsunuz Paris İklim Anlaşması'nı imzalayan ülkelerden Türkiye. Ama parlamentodan geçirmiyor. Yani uygulamaya geçmiyor. Biz sürekli iktidara çağırıda bulunuyoruz. G20 ülkeleri arasında Paris İklim Anlaşması'nı onaylayarak yasalastırmayan ve yürürlüğe koymayan tek ülke durumuna geldik. Paris İklim Anlaşması'nı onaylamadığımız için de anlaşmanın yükümlüklerini ülkemizde yerine getirmekten imtina ediliyor. Bu nedenle öncelik, Paris İklim Anlaşması'nın parlamentoya getirilmesi ve yasalastırmasının sağlanması.

Devamında, oradaki taahhütlerin yerine getirilmesini sağlamak; uygulanabilir programları geliştirmek ve uygulamanın denetlenebileceği bir sistemi kurmak gerekiyor.

Korona süreciyle birlikte gelişmiş ülkelerin çoğunda iklim eylem planlarında revizyonlar yapılıyor öncelikler değişiyor. En önemli 3 önlem ne olmalı sizce?

GÜLİZAR BİÇER KARACA: Öncelikle Paris İklim Anlaşması'nı parlamentodan geçirerek yasalastırmasını sağlamak. Ardından fosil yakıtla yani karbon salınımını etkileyen ve iklim krizini tetikleyen fosil yakıtla dayalı enerji üretiminden bir an önce vazgeçmek. Yenilenebilir enerji kaynaklarına ve bu kaynaklardan enerji dağılımına hız verecek bir teşvik sistemini ve uygulamasını hayata geçirmek. 3. de ormansızlaştırma çalışmalarından, yeşil alan ve ormanların tahribatından, orman dışı kullanım amaçlı ya da tarım dışı kullanım amaçlı onay ve izinlerin bir an önce kaldırılması gerekiyor. Tersine, ormanlık alanların artırılması, yeşil alanların artırılması ve mevcutların da korunması, ihlal edebileceklere de caydırıcı yaptırımların getirilmesi öncelikli yapacağımız iş başlıkları olabilir.

CHP'nin bir “doğa hakları politika belgesi” var. Belge ne söylüyor, teşkilat içinde hayata geçmesi için ne gibi çalışmalar yapılıyor?

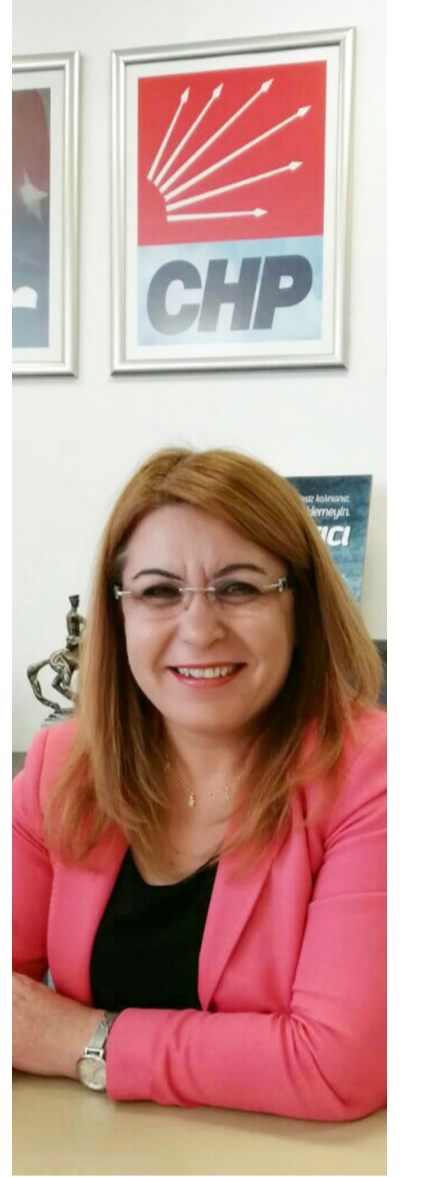
GÜLİZAR BİÇER KARACA: Şöyle; CHP doğa hakları politika belgesi olarak adlandırabileceğimiz, “7 bölge 7 iklim manifestosu” adı altında yaklaşımımızı anlattığımız çalışmayı, bilim kültür platformumuzla birlikte basınla buluşturduk ve arkasından bütün örgütlerimize bunu gönderdik.

CHP'nin bu süreçte bence çok önemli bir görevi ve önderliği de var. 11 büyükşehir, 250 belediye yani Türkiye'nin %50'sinden fazlasının yaşadığı şehirler CHP tarafından yönetiliyor. Kentsel yapılaşma, iklim krizinin neden olduğu sonuçlardan en ağır etkilenen büyük kentlerimiz için büyük risk teşkil ediyor. İktidarın bu kentlere büyük katkı vermesi gerekir. Ancak içinde bulunduğumuz siyasal ortamda bu olmuyor maalesef.

Röportaj

“GÜLİZAR BİÇER KARACA”

CHP Doğa Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve Denizli Milletvekili

O zaman iyi uygulama örnekleriyle bizim örnek teşkil etmemiz ve iktidara geldiğimizde yapacağımızın örneklerini ortaya koymamız gerekiyor.

CHP olarak öncelikle su kanunu, iklim kriziyle mücadelede acil dönüşüm, fosil yakıtla dayalı enerji üretime alternatif enerji uygulamalarını içeren bir anlayışı benimsememiz gerekiyor.

Suya erişimde özellikle dezavantajlı grupların, dezavantajlı bölgelerin ve yoksulların bu alandaki sorunlarının giderilmesi bizim için öncelikli olmalı diyoruz. İklim için mücadelede yönteminde yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmek zorundayız.

Ama her şeyden önce biz “en ucuz enerji tasarruf edilen enerjidir” diyoruz.

İyi tarımı, ekolojik tarım uygulamalarını yaygınlaştırmak, ve geliştirmek, yoksulların gıdaya erişimini kolaylaştıracak tedbirleri almak durumundayız. Su kaynaklarımızın da korunması öncelikli hedeflerimiz arasında.

Covid 19, gıdaya erişimde yerel yönetimlerin ne kadar önemli olduğunu gösterdi. Yerel yönetimlere düşen sorumluluklar ne sizce? Ve bu konuda CHP'li belediyelerde iyi uygulamalar neler?

GÜLİZAR BİÇER KARACA: Az önce de ifade ettiğim gibi, iklim krizi bir kentin altyapısından ulaşımına, ekonomik faaliyetlerden sosyal hayatına kadar kentin gündelik yaşamının tamamını etkileyen bir sorun. İklim krizi, kentte dezavantajlı grupların sağlık güvenlik ve temel haklara erişiminin kısıtlandığı bir süreç demektir. Yurttaşların ilk ulaşacağı idare birimi belediyeler olacaktır, bu çalışmalarda belediyelerin öncü rol oynamalarının çok kıymetli olduğunu düşünüyorum.

Öncelikle bilimsel veriler ışığında, iklim krizine neden olacak uluslararası verilerin toplanması, karbon salınımını azaltmak ve krize karşı uyum politikalarını hayata geçirmek için iklim değişikliği eylem planlarının hazırlanması önemli. Biz genel merkez olarak belediyelerimize iklim krizi mücadele eylem planının hazırlanması için bundan yaklaşık 7-8 ay önce yazılarımızı gönderdik ve birçok büyükşehir belediyesi bu iklim eylem planlarını hazırlayarak genel merkezimize gönderdi. Şimdi hazırlanan eylem planlarının uygulanması, denetlenmesi ve sürdürülebilir hâle gelmesini sağlamak için çalışılıyor.

Yine belediyelerimizden sadece iklim eylem planını hazırlamakla kalmayıp, stratejik planlarını da eklemelerini talep ettik. Yine sürdürülebilir bir ulaşım, yani daha doğa dostu bir ulaşım anlayışının hayata geçirilmesi için master planların hazırlanması ve bunun hayata geçirilmesi önceliklerimiz. Akıllı binalarda, yeni yapılan binalarda yenilenebilir enerji kullanımının teşvik edilmesi, özellikle yoksul kesimlerden başlamak üzere bina yalıtımlarının tamamlanması, sokak aydınlatmalarında yenilenebilir enerji kullanılması konusunda teşviklerin yapılması ve geliştirilmesi birlikte çalıştığımız düzenlemeler.

Ekolojik tarım uygulamaları, su kaynaklarının verimli kullanılması, boş kalan tarım arazilerinin güvenli gıdaya erişim için ekolojik tarıma açılması da gündemimizde olan ve devam eden konular.

Bu alanda çalışan ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği içerisinde olmayı, desteklerle bu mücadeleyi büyütme hedefliyoruz.

Yine belediyelerimiz, risk grubundaki vatandaşlarımızın bulunduğu yerleşim alanlarında özellikle altyapı sorunlarından kaynaklı sel felaketlerinin yaşanmaması için altyapı sorununu bir an önce gidermek ve yatırımları o alana yöneltmek zorundalar.

Belediyelerimizde yapılan iyi uygulamalardan biri de "su hasadı". Yağmur sularının toplanarak sulama ve diğer alanlarda kullanılması yoluyla su kaynaklarının güçlendirilmesi hedefleniyor. Yeni yapılan binalarda yağmur sularını toplama sistemlerinin yer almasına ilişkin projeler üzerinde çalışılıyor.

SEYİT TORUN

CHP Yerel Yönetimler'den Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve Ordu Milletvekili

KRİZE KRİZ DEME VAKTİ: İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ DEĞİL KRİZİ

Hükümet sosyal medyayı, baroları, Ayasofya'yı gündemde tuttuğu gündemin dışına düşen esaslı konular var. Konuşmadığımız konuların hayatımızı etkileme potansiyeli konuştuğumuzdan çok daha fazla.

Mesela Koronavirüs salgınının gidışatını ve neden bir türlü birinci dalgayı sonlandıramadığımızı konuşmuyoruz. Çalışanların gelir kayıplarından ve geçim yıkımından uzak duruyoruz. Çiftçilerden sonra turizmde de kayıtlı ve sezonluk çalışanlar hâlâ işlerinin başına dönebilmiş değil ve bu birkaç ayı kaybetmek tüm aileleriyle birlikte bir yıllık gelirlerini kaybetmek anlamına gelecek. Bunu nasıl telafi edeceğimize dair yetkililerden bir şey duymuyoruz. Tüm bu konularda soru soran, cevaplar arayan bir medyadan da yoksunuz.

Koronavirüs salgını bir krizle karşı karşıya kaldığımızda baş etmek için elimizde neler olduğunu ortaya koyduğu gibi, nelerden yoksun olduğumuzu da gösterdi. Salgında yurttaşlar arası dayanışmayı da tüm mağdurlara partizan ayrımlar yapmadan hizmet götürmeyi de gündemine alan CHP'li belediyeler oldu. "Askıda fatura"dan, "halkın bakkalı"na, "maskematik"ten çiftçilerin hasadına koşan gönüllülerin örgütlenmesini de onlar yaptı. Hükümetse salgında da kutuplaştırma üzerine kurduğu siyasi tutumunu, belediyeleri engelleme çabaları ile devam ettirdi.

Salgın bize yeterince önemsemediğimiz iklim sorununu da tekrar hatırlattı. Tarımda kuraklık, dolu, fırtına gibi düzensiz ve öngörülmedik hava hareketleriyle karşımıza çıkan iklim krizi, şehirlerde de sel olup ağır yıkımlara yol açtı. Geçtiğimiz ay, bazı Avrupa gazeteleri iklim değişikliği, iklim şüphecileri, küresel ısınma gibi nötr kavramları artık kullanmayacağını, bunların yerine "iklim krizi", "küresel ısınma", "iklim krizi inkârcıları" gibi faili belli adlandırmalara başvuracaklarını açıkladılar. Biz ise kutuplaşmacı siyasi atmosfer, baskıcı ve otoriter bir yönetim eliyle konudan sadece uzaklaşmıyoruz, konuya yaklaşmaya çalışanları da psikolojik ve siyasi baskı altına alan bir sistem ile mücadele etmek zorunda kalıyoruz. Adana belediye başkanımız Zeydan Karalar sadece son sellerin Adana'ya maliyetinin 500 milyon olduğunu açıkladı. Üstelik bu rakam yalnızca hasar maliyeti. Oysa iklim krizi ile gelişen bu tür olaylarda hesaba katılmayan ve görünür hâle gelmeyen mağduriyetler ve maliyetler var. Seller kentlerin yoksul mahallelerini vuruyor. Evi, dükkânı hasar görenler ise, kentlerin yoksulları. Evi ya da dükkânı kullanılmaz hâle gelen ailelerin iş kayıpları, eğitim gün kayıpları, kadınların üzerine binen yeni yükler, çocukların travmaları hasar olarak sayılmıyor, görünmüyor ve karşılanmıyor.

Koronavirüs salgını nasıl sadece bir sağlık sorunu olarak kalmamış, ekonomik, sosyal ve psikolojik maliyeti eşitsiz bir şekilde ağır sonuçlar bırakmışsa, iklim krizi de aynı şekilde çalışıyor. Her sel, don, kuraklık durumuna başımıza aniden gelmiş bir felaket gibi yaklaştıkça bunun işleyişinin sıklığını, sistematikliğini görmezden geldikçe hem bıraktığı hasarı tespit edemiyor hem de bunların onarımında alacağımız tedbirleri konuşmuyoruz.

Türkiye, her konuda esaslı sorunları artan ve karmaşıklaşan bir süreçten geçiyor. Bütün sorunlara hızlı ve köklü çözümler getireceği vaadi ile kurdukları Cumhurbaşkanlığı sistemi ise giderek tek kişinin keyfine kalmış bir otoriterlik ucubesine dönüşüyor. Akla, bilime, mağdura kulak vermeyen kendi kişisel iktidarının sürdürülebilirliğini her şeyin ve herkesin önüne koyan bir keyfilik ile karşı karşıyayız.

31 Mart'tan ve 23 Haziran'dan ders çıkarmak için bir fırsatları vardı, ancak bu fırsatı halka karşı hırslanarak ve halktan intikam almaya çalışarak heba ettiler. Halk sabırla ve giderek artan bir kararlılıkla kendinden intikam alanlarla hesaplaşacağı güne hazırlanıyor.

Bunun işaretlerini görmek isteyenler kendi mesreplerince "seni sevmiyoruz" diyen gençlerin "dislike"larına bir göz atabilirler.

YEREL YÖNETİMLER İKLİM KRİZİNİN NERESİNDE?

Dünyanın dört bir yanında hem karar vericiler hem de iklim bilimciler iklim değişikliği ile mücadeleye yönelik yaklaşımların yerel, ulusal ve uluslararası düzeylere dayanan çok yönlü bir politika izlemesi gerektiği konusunda birleşiyor.

Öte yandan, sera gazı emisyonlarının başlıca kaynaklarını kentsel faaliyetler oluşturuyor. Şehirlerin küresel CO2 emisyonlarının yüzde 75'inden sorumlu olduğu, iklim değişikliğine neden olan etkenler arasında ulaşımın ve binaların bulunduğu tahmin ediliyor. Dolayısıyla yerel yönetimlerin iklim krizi konusunda sorumluluk almasının kaçınılmaz olduğu düşünülüyor.

Şehirler, iklimi radikal oranlarda etkilediği gibi iklim değişikliğine bağlı kriz ve afetlerden de en çok etkilenen, gelecekte de en çok etkilenmesi beklenen aktörler. Artan küresel sıcaklıklar, deniz seviyelerinin yükselmesine sebep oluyor, sel, kuraklık ve fırtına gibi aşırı hava olaylarının sayısını ve salgın hastalıkların yayılmasını artırıyor. Tüm bunların şehirlerin temel hizmetleri, altyapısı, konutları, geçim kaynakları ve sağlığı üzerinde maliyetli etkileri görülüyor. Nihayetinde, yerel yönetimlerin mevcut iklim politikalarını gerçeğe dönüştürmekte sorumlu olduğu düşünülüyor.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) tahminlerine göre, iklim değişikliğini azaltma önlemlerinin %70'inden fazlası ve iklim değişikliğine uyum önlemlerinin %90'ından fazlası yerel yönetimler tarafından hayata geçiriliyor. Şehirler, yerel enerji şebekelerini değiştirmek, toplu taşıma sistemlerini dönüştürmek gibi birtakım önlemler olarak karbon ayak izlerini azaltmayı hedefleyebiliyor.

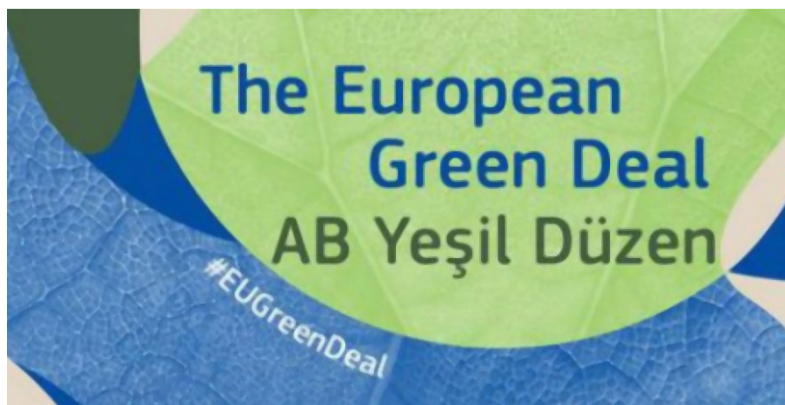
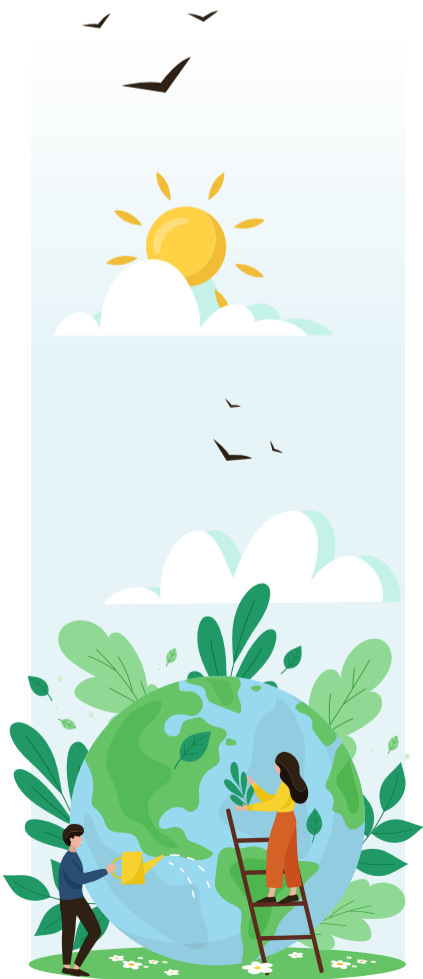
Avrupa Komisyonu'nun 2019-2024 yılları için belirlediği 6 öncelikten biri, "Green Deal" yani "yeşil anlaşma" olarak karşımıza çıkıyor. Komisyon, 2050 yılına kadar küresel ısınmayı yavaşlatmak ve etkilerini azaltmak suretiyle Avrupa'nın ilk iklim-nötr kıta olmasını hedefliyor. Birleşmiş Milletler de 2030 yılını esas alarak hedeflediği 17 ilke arasında iklim eylemine yer veriyor. Hem Avrupa Komisyonu'nun hem de BM'nin konuya verdiği önem göz önünde bulundurulduğunda önümüzdeki dönem kaynak hareketliğinin bu alana yönleneceğini -kaynak programları doğrudan iklim kriziyle mücadeleyi hedeflemese de- programların iklim eylemiyle bağının aranacağını söylemek mümkün.

İKLİM KRİZİ VE KENTLER

Şehir yaşamının daha sürdürülebilir olması ve şehirlerin iklim değişikliğine bağlı felaketlere karşı daha dirençli hâle gelmesi, kentlilerin iklim değişikliğini anlamalarına, şehir planlarında iklim değişikliği gerçekliğinin göz önünde bulundurulmasına ve uzun vadeli iklim risklerini öngören planların yapılmasına bağlı. Her ne kadar iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinden kaçınmak için öncelikle küresel sera gazı emisyonlarının azaltılması gerekse de sera gazı emisyonlarında kayda değer düşüşler sağlansa bile iklimin önemli bir ölçüde değişmesi bekleniyor. Bu durum, uyum stratejileri geliştirmenin kaçınılmaz hâle geldiğini gösteriyor ve şehirlerin halihazırda değişmiş olan iklime uyum sağlama ihtiyacını doğuruyor.

İklim değişikliğine yönelik yaklaşımlar iki ana başlık altında toplanıyor: Uyum politikaları ve azaltım politikaları.

Şehirlerdeki iklim mücadelesi ile ilgili sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik politikalar (azaltım/mitigasyon) ve iklim değişikliğinin etkilerine karşı dayanıklılık oluşturmaya yönelik politikalar (uyum/adaptasyon) geliştiriliyor. Azaltım politikalarında hedef, özellikle enerji üretimi, arazi kullanımı, atık yönetimi, sanayi ve ulaşım sektörlerinden kaynaklı mevcut ve gelecekteki sera gazı emisyonlarını düşürmek. Uyum politikalarının temel amacı ise, deniz seviyesindeki artış, seller, kuraklıklar, fırtınalar ve ısı adaları gibi etkilere dirençli olmak, kentleri olumsuz etkilere hazırlıklı hâle getirmek olarak tanımlanıyor. İklim değişikliğiyle mücadelenin, özellikle yerel otoriteler söz konusu olduğunda, daha geniş bir sosyal etkiye sahip olabileceği düşünülüyor. Yeşil altyapının geliştirilmesi veya yerel yeşil enerjiye yatırım yapılması gibi birçok girişimin sadece sera gazlarının azaltılmasında değil, aynı zamanda istihdam yaratılmasında da fayda sağlayabileceği ifade ediliyor. Uluslararası ya da ulusal düzeylerde tasarlanmış genel geçer önlemler ya da çözümler yerine, bölgenin şartlarını, ihtiyaçlarını ve kapasitesini göz önünde bulunduran yerelden doğan projeler önem kazanıyor. Yerelde elde edilen deneyimlerin ulusal ve uluslararası düzeyde karar organlarını beslemesi ise ayrıca önemseniyor. Böylece engeller tespit edilerek ve potansiyel iyileştirmeler düşünülerek zamandan ve maliyetten tasarruf edilebiliyor. Yerel yönetimlerin küresel bir iklim anlaşmasına katkıda bulunmada oynayabileceği kilit rollerden bir diğeri, vatandaşların katılımı ve yerel eylemin teşvik edilmesi olarak ifade ediliyor.

İklim hareketi için yapılması gereken değişikliklerin insanların günlük yaşantılarında gerçek bir etkisi olduğu göz önünde bulundurulduğunda vatandaşların da sürece dahil olması önemli görülüyor. Yerel yönetimlerin, tam da bu konuda, uluslararası iklim müzakereleri ve nüfus arasındaki bağlantı olabileceği ifade ediliyor.

PARİS İKLİM ANLAŞMASI

Anlaşma, küresel sera gazı emisyonlarının %55'ini oluşturan en az 55 tarafın anlaşmayı onaylaması koşulunu esas alıyor ve tüm ülkelerin katkılarına dayanacak bir sistem öngörüyor. Bu sisteme göre, iklim değişikliğiyle mücadelede gelişmiş/gelişmekte olan ülke sınıflandırması yapılıyor ve tüm ülkelerin "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler" ilkesine dayalı olarak sorumluluk üstlenmesi bekleniyor. Anlaşma, iklim değişikliğine karşı küresel sosyo/ekonomik dayanıklılığın güçlendirilmesini, küresel sıcaklık artışının 2 derecenin altında tutulmasını, fosil yakıt kullanımının azaltılarak yenilenebilir enerjiye yönelmeyi hedefliyor. Anlaşma aynı zamanda, iklim değişikliğinin olumsuz etkileriyle mücadele eden ve ihtiyaç sahibi gelişmekte olan ülkelerin uyum ve direnç kabiliyetlerini artırılması ve sera gazı emisyonunun azaltılması konusunda kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla finansman ve teknoloji destekleri sağlıyor.

NELER YAPILABİLİR?

İklim değişikliğiyle yerel düzeyde mücadele edebilmenin başlıca gerekliliğinin, belediyelerin yerel iklim değişikliği planları oluşturması olduğu ifade ediliyor. Başarılı planların hem etki azaltma hem de uyum sağlama unsurlarını içermesi gerektiği belirtiliyor. Etki azaltmanın amacı, iklim sistemini önemli ölçüde insan müdahalesinden korumak. Daha açık bir şekilde ise, ekosistemlerin iklim değişikliğine doğal olarak uyum sağlamasını, gıda üretiminin tehdit edilmemesini ve ekonomik kalkınmanın devam etmesini sağlamak için yeterli bir zaman diliminde ve sürdürülebilir bir şekilde sera gazı seviyelerinin stabilize edilmesi olarak ifade ediliyor. Uyum sağlama ise, değişen bir iklimde yaşamayı öğrenmek, başarmak olarak tanımlanıyor. Amaç, iklim değişikliğinin zararlı etkilerine karşı kırılganlığı azaltmak ve iklim değişikliği ile ilişkili olası fırsatlardan (örneğin, bazı bölgelerde tarım verimliliği için uzayan mevsimler veya artan üretim alanı) en iyi şekilde yararlanmak olarak görülüyor.

Yerel yönetimlerin, iklim kriziyle mücadelede sosyal sermayeye yatırım yapması gerektiği ifade ediliyor. Sosyal sermayeye yatırım yapmanın, yerel yönetimlerin iklim değişikliğine tepki verme yeteneğini güçlendireceği belirtiliyor. İnsan kaynakları, beceri, bilgi, planlama ve müzakere yetenekleri açısından kapasite geliştirme eylemlerinin, yerel yönetimlerin kısıtlı kaynaklarından yararlanmanın etkili bir yolu olacağı düşünülüyor. Öte yandan, iklim değişikliğine hazırlık planlarının yalnızca mevcut yerel kalkınma planlarına dahil edildiğinde etkili olacağı vurgulanıyor.

C40 ağının 2017 yılında yayınladığı "odaklanmış hızlanma" başlıklı rapor, karbon salımını azaltacak 4 ana başlığa yer veriyor:

1. Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Benimsenmesi

Şehirlerin yaşamsal işlevlerinin giderek internete bağımlı hâle gelmesi, temiz, düşük karbonlu alternatif kaynakların değerlendirilmesini kritik hâle getiriyor. Net karbon azaltma hedefleri belirleyerek, yenilenebilir enerji talebini toplayarak, daha fazla kentsel enerji tüketimini elektrığe (özellikle ulaşım ve ısıtmada) kaydırarak şehirlerin ve kamu hizmetlerinin yüksek derecede elektrikli, yenilenebilir enerji destekli bir geleceğe giden yolda ilerlemesi sağlanabilir.

2. Binalarda enerji verimliliğini optimize etmek

Belirli bir coğrafi alanda konutların ve ticari binaların bolluğu, yaşamlarını ve işlerini sürdürebilmek için elektrığe ihtiyaç duyan birçok insan anlamına geliyor. Dünyadaki şehirlerin iklim kriziyle mücadelede en belirgin yollarından biri, binalara yenilenebilir enerji sistemlerinin kurulması. Milyonlarca yerden ısıtma sistemi, klimalar, sıcak su, ışıklar, cihazlar ve ekipman ile binalar çoğu şehirde en büyük enerji tüketicileri ve en büyük karbon emisyonu salıcıları olarak öne çıkıyor. Özellikle, ısıtma ve soğutma, dünyadaki binalarda enerji kullanımının yüzde 35 ila 60'ını oluşturuyor ve ortalama olarak kentsel emisyonların yaklaşık yüzde 40'ını üretiyor. Bu kapsamda;

- Yeni binalar için enerji verimliliği standartlarının yükseltilmesi,
- Mevcut binaların güçlendirilmesinin hızlandırılması,
- HVAC (ısıtma, havalandırma ve iklimlendirme) ve su ısıtma sistemlerinin düşük karbon teknolojilerine yöneltilmesi,
- Aydınlatmada LED teknolojilerinin kullanılması
- Bina otomasyonu ve kontrollerinin kullanımının genişletilmesi öneriliyor.

3. Yeni Nesil Hareketliliğe Yönelme

Şehir ulaşımı, şehirler tarafından atmosfere salınan sera gazı emisyonlarının azaltılması için önemli bir faktör olarak görülüyor. Şehir içinde toplu taşımının desteklenmesi ve bisiklet kullanımının artması gibi unsurların trafiğe çıkan araç sayısını önemli ölçüde azaltabileceği düşünülüyor. Bu kapsamda;

- Toplu taşımının, yürüyüşün ve bisikletin teşvik edilmesi,
- Yeni nesil araçların teşvik edilmesi
- Yeni nesil yük taşımacılığı ve teslimatının teşvik edilmesi öneriliyor.

4. Atık Yönetiminin İyileştirilmesi

Geliştirilmiş atık ve malzeme yönetimi, şehirler için önemli bir müdahale alanı olarak görülüyor. Çünkü birçok şehir atık sistemleri üzerinde önemli miktarda güce ve otoriteye sahip.

Atık bertarafından kaynaklanan emisyonlarla mücadele, şehirlerin gerekli emisyon azaltımlarına ulaşmasını sağlamada önemli. Bu mücadelenin, doğrudan yerel etkiye sahip olma ve şehirlerin kaynak tüketimini daha geniş bir şekilde azaltma konusunda önemli bir rol oynayabileceği düşünülüyor.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİYLE MÜCADELE ŞEHİRDE BAŞLIYOR: C40 ŞEHİRLERİ

C40 Kentleri, iklim değişikliği konusunu ele almak üzere metropol kentlerin bir araya gelerek oluşturdukları global bir ağ olarak öne çıkıyor.

Ağ, şehirlerin etkili bir şekilde işbirliği yapmasını, bilgi paylaşmasını ve iklim değişikliği konusunda anlamlı, ölçülebilir ve sürdürülebilir eylemler gerçekleştirmesini destekliyor.

C40, iklim eyleminin ölçeğini ve hızını iyileştirmede önemli bir fark yaratıyor, C40'taki tüm iklim eylemlerinin %30'u şehirlerarası işbirliği ile gerçekleştiriliyor.

C40 şehirleri, uyum sağlama ve etki azaltma stratejileri konusunda bilgi paylaşımıyla kolektif etkiyi büyütüyor. Ağın 96 üyesi, global ekonominin %25'ini oluşturuyor.

<https://www.c40.org/>

BELEDİYE BAŞKANLARI SÖZLEŞMESİ (COVENANT OF MAYORS)

Belediye Başkanları Sözleşmesi, yerel iklim ve enerji eylemleri konusunda dünyanın en büyük hareketi olma özelliğini taşıyor. Sözleşme, gönüllü olarak AB iklim ve enerji hedeflerini uygulamaya kararlı binlerce yerel hükümeti bir araya getiriyor. İniyatif, enerji ve iklim eylemine "yerelden ulusala" yaklaşımını getiren ilk örnek.

Girişim şimdi, 57 ülkede 9.000'den fazla yerel ve bölgesel otoriteyi bir araya getirerek dünya çapında çok paydaşlı bir hareketin ve özel ofisler tarafından sunulan teknik ve metodolojik desteğin gücüne dayanıyor.

İmzalayanlar, 2050 için ortak bir vizyonu destekliyor: Bölgelerinin karbondan arındırılmasını hızlandırmak, kaçınılmaz iklim değişikliği etkilerine

uyum sağlama kapasitelerini güçlendirmek ve vatandaşlarının güvenli, sürdürülebilir ve uygun fiyatlı enerjiye erişmesine izin vermek.

<https://www.covenantofmayors.eu/>

DÜNYA KENTLERİNDEN ÖRNEKLER

BARCELONA

Süper Bloklar Projesi: Sokakların fiziksel değişikliğe uğratılmadan fonksiyonel olarak dönüştürülmesi fikrini hayata geçiren Süper Bloklar Projesi'yle, sokakların kullanım önceliklerini değiştirerek motorsuz taşıtların girmediği alanların toplamda 23 hektara kadar çıkartılması ve Barcelonalıların ulaşım pratiklerinde motorlu taşıt kullanımı dışındaki alternatiflere yöneltilmesi amaçlanıyor. Şu ana kadar 5 yerde uygulanan Süper Blokların sayısının 500'e çıkarılması hedefleniyor. Plana göre, her dokuz bloklu grubun içerisinde kalan iç yollar, yaya trafiği ve yeşil alanlar ön planda tutulmak üzere araç trafiğine kısıtlanacak. Söz konusu plan iki aşamadan oluşuyor: İlk aşamada "süper blok" içerisinde hız sınırını saatte 20 km ile sınırlı tutmak ve akabinde bunu 10 km'ye düşürerek kent yaşamını ve insanların kamusal alan kullanımını tamamen değiştirmek amaçlanıyor. Bu kapsamda "süper blok"lar içerisinde kaldırım kenarına araba park etmek dahi yasaklanıyor ve sokaklar insanların oyun, spor ve hatta açık hava sineması gibi etkinlikler yapabileceği birer kamusal alana dönüştürülüyor.

Planın tamamı uygulanırsa şu an sadece arabalara açık olan yolların %70'i aynı zamanda kent sakini yayalara da açılmış olacak. Fikrin sahibi kent plancısı Salvador Rueda, bu modelin sadece Barcelona'da ya da İspanya şehirlerinde değil, herhangi bir şehirde de kullanılabilirliğini savunuyor ve yeni bir altyapı kurmaktan çok daha ucuz mal olduğunu belirtiyor.

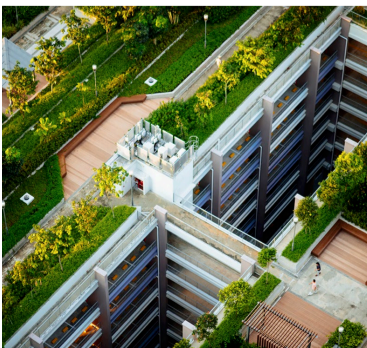
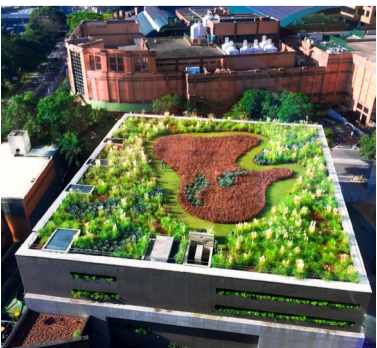

Tersa Çöpten Biyogaz Enerji Üretme Tesisi:

5MWs enerji üretim kapasitesine sahip bu tesis, sadece enerji üretimi değil, çevre bilinci ve yerinde ayrıştırmanın önemini anlatan eğitimlere ev sahipliği yapıyor. Tesise gelen atıklar ilk olarak kabaca ayrıştırılıyor, daha sonra özgül ağırlık farklarından inorganik atıkların, bakteriler vasıtasıyla da organik atıkların ayrıştırılması sağlanıyor. Bakteriler organik atıkları ufak parçalara ayırıyor ve kojenerasyon kısmında elektrik enerjisi dönüşümü gerçekleştiriliyor.

TORONTO

Yeşil Çatı Stratejisi: Yeşil çatılar, "çatı bahçeciliği" veya "bitkilendirilmiş çatı teknolojisi" diye biliniyor. Yeşil çatılar ekolojik açıdan dikkate değer yararlar sunuyor. Yeşil çatılar üzerlerinde barındırdığı bitkiler sayesinde kuşlar ve böcekler için yaşam alanı oluşturuyor, fotosentez ile karbondioksiti çekmesinin yanı sıra havayı arındırıyor, oksijen üretiyor ve buharlaşma yoluyla havaya serinlik veriyor. Günümüzde, özellikle Avrupa ve Amerika'da yeşil çatıya olan ilgi giderek artıyor. 2016'da Toronto, Kuzey Amerika kentleri arasında en çok yeşil çatı alanına sahip kent seçildi. Ryerson Üniversitesi'nin desteğiyle yeşil çatıların Toronto genelinde uygulanması durumunda, özellikle yağmur suyu yönetimi, kent sıcaklığının düşürülmesi ve böylece soğutma için kullanılan enerjinin azaltılması gibi şehre önemli ekonomik kazanımlar sağlayacağı hesaplanıyor.

STOCKHOLM

Stockholm Avrupa'nın en temiz şehri olarak tanımlanıyor. 2010 yılında Avrupa Yeşil Başkenti Ödülünü kazanan ilk AB şehri olmanın verdiği motivasyonla, sürdürülebilir çözümleri hayatın her alanında uygulama stratejisini izliyor. Stockholm, 2050 yılına kadar tamamen yenilenebilir yakıt sistemine geçmiş olmayı hedefliyor ve altyapı tamamen bu hedefe uygun inşa ediliyor.

Yeraltı Katı Atık Toplama Sistemi: Skatı atıklar, kaynağında dört farklı renkteki torbalara ayrılarak yeraltından doğrudan atık toplama merkezlerine gönderiliyor. Kent yönetimi kaynağında ayrıştırmayı teşvik amacıyla her yıl atık yönetimi, geri dönüşüm, katı atık tesislerinin yerleri ve çalışma saatlerini içeren bir atık takvimini mesken ve işyerlerine gönderiyor. Kentte katı atık yönetimi kapsamında yürütülen bir diğer uygulama ise "Biochar" projesi. 2016 yılında başlatılan projede, kentin yeşil alanlarından elde edilen atıklar, biyolojik kömür olarak değerlendiriliyor. Karbon tutma oranı yüksek olan biyolojik kömür, toprak verimini artırmak amacıyla kullanılıyor. Ayrıca üretim sürecinde ortaya çıkan gaz, kentin merkezi ısıtma sisteminde kullanılıyor.

OSLO

Oslo, toplu taşımayı finanse etmek ve motorlu araç kullanımını azaltmak amacıyla kent sınırları içerisinde fiyatlandırma sistemi (Toll Ring) uyguluyor. Sistemde kentin belirli bölgelerinde bulunan yollardan motorlu araç geçişlerinde araç tipine göre belirlenen ücretler alınıyor. Fiyatlandırmadan elde edilen gelir, toplu taşıma sisteminin geliştirilmesi amacıyla kullanılıyor. Belediye çevreye duyarlı araçları teşvik etmek amacıyla elektrikli araçları vergilerden muaf tutuyor, ücretsiz park ve yol kullanımına izin veriyor.

LONDRA

Ulusal Park Şehir:

Londra, 2019 yılında Ulusal Park Şehirleri Uluslararası Sözleşmesi'ni imzalayan ilk şehir oldu. İmzalanan beyanname ile günlük eylemlerin yanı sıra izlenecek politikalarla şehir yaşamını iyileştirmek için verilecek geniş çaplı ve uzun vadeli bir mücadele taahhüt ediliyor. İktidara geldiğinden bu yana iklim krizi ile mücadele konusunda adımlar atan Londra Belediye Başkanı Khan, beyannameyi imzalamadan kısa bir süre önce Londra'da 2050'ye kadar arka bahçe gibi

özel alanlar da dahil olmak üzere şehrin yarısını yeşillendirmeyi hedeflediğini açıklamıştı.

Sadiq Khan'ın imzaladığı Milli Park Şehirleri Evrensel Beyannamesi ise, Londra'da ayrıca 2033'e kadar taksiler ve telefonla çağrılan diğer araçlarla birlikte, taşıma sistemini sıfır emisyonlu yapmayı hedefliyor. Taahhüde göre, aynı zamanda, 2040'a kadar Londra içinde kullanılan tüm yeni kara taşıtlarının da sıfır emisyonlu olması gerekiyor. Beyanname, ulusal park şehirler vizyonunun ilerletilebilmesi ve daha başarılı olabilmesi için bireysel yorumlara ve imzalara açık.

BRİSTOL

Binalarda enerji verimliliğine ilişkin yürütülen uygulamalardan biri "Bristol Green Doors" projesi. Projede kentte yaşayanlara enerji tasarrufu ve yenilenebilir enerji fırsatları hakkında bilgi veriliyor. Yenilenebilir enerjinin teşviki için yürütülen bir diğer uygulamada ise, (Eco-Schools) pilot okullara güneş enerjisi panelleri yerleştiriliyor ve öğrenciler yenilenebilir enerji kaynakları hakkında bilgilendiriliyor.

AMSTERDAM

Amsterdam Belediyesi, 2030 yılına kadar araç yakıtının neden olduğu hava kirliliğini önleme planları çerçevesinde, "daha fazla yaşam alanı ve daha temiz bir çevre için" bir dizi yeni düzenleme hazırladı. Kentteki trafik yönetimiyle ilgili yapılan değişikliklerle, şehir merkezine araç girişinin azaltılmasına yönelik yeni önlemler alındı. "Araçsız şehir" hedefleri doğrultusunda, toplu taşıma ve bisikletli ulaşım özendirilecek. Toplu taşıma yatırımlarına ağırlık verilirken deneme amaçlı gece metrosu seferleri de başlatılacak, toplu taşımada ücretsiz veya daha ucuz aktarma olanağı sağlanacak, şehir içinde yaya ve bisiklet dostu tasarımlar hayata geçirilecek ve tren istasyonlarında olduğu gibi metro istasyonlarına da bisiklet kiralama noktaları kurulacak. Şehir içinde araç trafiğini azaltmak için, kent merkezine girişlere sınırlama getirilecek. Amsterdam'da 2021'den itibaren, 12 yaşına kadar olan çocukların belli dönemlerde toplu taşıma araçlarına ücretsiz binmeleri sağlanacak. Kent merkezinde daha az otopark izni verilecek ve yaklaşık 10 bin araçlık otopark alanı kapatılacak. Şehir dışındaki, "Park et, devam et" (P + R) alanlarının sayısı arttırılacak. Bu sayede, Amsterdam'a özel aracıyla gelenler, şehir dışındaki otoparklara araçlarını park edip kente toplu taşıma ile ulaşmaya teşvik edilecek.

DANİMARKA:

Enerji Adası Projesi: Danimarka 2030 yılında karbon emisyonlarını 1990 yılındaki emisyonlarına kıyasla yüzde 70 azaltmak için açık deniz üzerinde toplam dört gigawatt'lık rüzgar santrallerinin yer aldığı iki enerji adası inşa etmeyi planlıyor. Açık denizdeki enerji merkezlerinden biri, Kuzey Denizi'ndeki yapay bir adada inşa edilecek ve Hollanda'ya kadar uzanabilecek. İkinci merkezin ise Baltık Denizi'ndeki Danimarka adası Bornholm'da kurulması planlanıyor. Hükümet, karbon emisyonlarını azaltma taahhüdünde bulunduğu ve 2050 yılına kadar karbon nötr olacağı sözünü verdiği yasal olarak bağlayıcı olan iklim planını gerçekleştirmek için Mayıs 2020'de meclise altı maddelik bir tasarı sundu. Planda iki enerji adasının yanı sıra karbon tutma ve depolama teknolojileri ve biyogaz yatırımları için yılda 58 milyon dolar araştırma ve geliştirme bütçesi ayrılması yer alıyor. Bunun dışında evlerde ve binalarda enerji verimliliğini daha da arttırmak ve yenilenebilir kaynaklı ısıtmaya geçmek için teşvikler ve sübvansiyonlar öneriliyor.

Atık Yönetimi: Kopenhag'da katı atıkların %1,8'i düzenli depolanıyor. Diğer atıkların geri kazanımı sağlanıyor veya yakılarak enerji üretiliyor. Kentte güncel olarak katı atık yönetim planları hazırlanıyor. 2018 yılı kaynak ve atık yönetim planında kentin hedeflerini belirleyen Danimarka, sıfır atık hedefi doğrultusunda kaynak verimli kentsel yapıyı oluşturmayı, halkın atık üretim miktarını azaltmayı, doğrudan geri kazanım oranını arttırmayı ve daha az atık yakmayı hedefliyor. Plan doğrultusunda kentte atıkların kaynağında ayrıştırılmasını teşvik uygulamaları yürütülüyor. Bu çerçevede, kaynağında ayrıştırma için ücretsiz araçlar dağıtılıyor, yerel geridönüşüm noktaları (recycling hub) yaygınlaştırılıyor. Çocukların ve gençlerin atık konusunda bilinçlenmesini hedefleyen kent yönetimi, okullarda atık yönetim eğitim programları düzenliyor, pilot okullarda sıfır atık uygulaması (zero waste school) yapıyor ve öğrencilerin doğal alanlarda uygulamalı eğitim almasını sağlıyor.

LİZBON

Motorlu araç kullanımını sınırlandırarak kamusal ortak alanların artırılmasını amaçlayan başka bir uygulama "Her Mahalleye Bir Meydan" (Uma Praça Em Cada Bairro) projesi. Kentin 150 bölgesinde yayalaştırılmış, yerel merkez niteliğinde kamusal alanlar oluşturulmasını hedefleyen projede bugüne kadar 21 meydan yapılandırılmış. Kentte motorlu araç kullanımını azaltmak amacıyla araç paylaşımı teşvik ediliyor. Bu amaçla bir saatlik periyodlar hâlinde kiralanabilen elektrikli araç paylaşım istasyonları (Mobcarsharing) kurulmuş.

HAMBURG

Araçsız Pazar Günleri Uygulaması

(Car Free Sundays): Araç kullanımını azaltmayı hedefleyen uygulamada kentte belirlenen, pazar günlerinde araç kullanılmaması. Toplu taşıma teşvik amacıyla ücretsiz oluyor ve sürdürülebilir ulaşım ile ilgili etkinlikler yürütülüyor. Önümüzdeki yirmi yıl içinde Hamburg, yalnızca yayaların ve bisikletçilerin belirli bölgelere girmesine izin vererek araba sayısını azaltmayı hedefliyor. Proje kapsamında ayrıca insanların araba olmadan erişebileceği yeşil ağların (Grünes Netz) 2035 yılına kadar Hamburg'un %40'ını kapsayacak şekilde genişletilmesi, parkları, oyun alanlarını, spor sahalarını ve mezarlıkları içermesi bekleniyor. Benzer uygulamalar Kopenhag, Amsterdam, Paris, Oslo, Madrid, Londra, Belçika, Meksika ve New York kentlerinde de uygulanıyor.

SİNGAPUR

Singapur'da, yeşil bina girişimiyle 2030 yılına kadar ülkedeki tüm binaların akıllı sistem teknolojileri kullanılarak geliştirilmesi amaçlanıyor. Yeşil bina girişimi, sıfır enerji ve sıfır karbon girişimleri için bir kilometre taşı olarak konumlandırılıyor. Bu girişim; verimliliği arttırmak, enerji performansını iyileştirmek ve yaşam kalitesini arttırmak için çeşitli akıllı girişimlerle ortaya çıkan hızlı değişimler sunmayı vaat ediyor. Singapur, 2005 yılında, 2030 yılı itibarıyla ülkede bulunan binaların %80'inin düşük enerji tüketimine sahip yüksek teknolojili donanımlara sahip olmasını ve eski binaların yenilenmesini sağlamak amacıyla bir girişim başlatmıştı. Bu kapsamda Yapı ve İnşaat İdaresi (BCA), yeşil bina teknolojilerinin kullanımına öncülük etmek amacıyla 2005 yılında Yeşil Marka belgelendirme programını başlatmıştı.

EKOLOJİK YERLEŞİM YERLERİ

BILL DUNSTER İMZALI KONUT PROJESİ/LONDRA

Sıfır karbon salınımıyla Londra'nın biraz dışarısında yer alan konut projesi, göze çarpan ilk ekolojik yapılardan biri. Şehrin sürdürülebilir projeleri desteklemek adına değerinin çok altına sattığı ilk araziye inşa edilen BedZED, tamamen toplu taşımaya yönelik olarak tasarlanmış. Sınırlı sayıda park yerine sahip alanın bisiklet ve yürüyüş yollarıyla dolu olması insanları siteye bağlanmış toplu taşıma hatlarına yönlendiriyor. Yapının tüm çatı sistemleri solar enerji üzerine tasarlanmış. Bu sayede de 2003 yılında yapılan araştırmada bu konutların genelinde %57 sıcak su tasarrufu ve İngiltere'nin genelinden %25 daha az elektrik kullanımı, %50 ile %67 arası su tasarrufu gözlemlenmiş.

TREASURE ADASI/ SAN FRANCISCO

Eski deniz üssü olan Treasure Adası, yeniden inşa edilerek sürdürülebilir bir kentsel toplum için konut birimleri, su arıtma, rüzgâr enerjisi, rekreasyon ve bahçe alanları, bir marina ve küçük bir alışveriş bölgesi ile entegre yapay sulak alanları içeriyor. Planlanan eko-ada, yaya ve bisiklet trafiği odaklı. Treasure Adası Sürdürülebilirlik Planı; çevresel etki raporu, altyapı planı, geliştirme belgesi tasarımı, eşit iş ve fırsat programı, konut planları, parklar ve açık alan planları, ulaşım planı da dahil olmak üzere çeşitli planlama belgelerini içeriyor.

PONDICHERY/ GÜNEY HİNDİSTAN

Şehirde su, enerji ve gıda kaynaklarının kendi içerisinde üretildiği bir eko-köy yer alıyor.

İNGİLTERE

Kingsbrook kasabasında vahşi yaşama uyumlu 2 bin 450 ev inşa ediliyor. Alanın yarısı gölet, park, çayır ve meyve bahçelerine ayrılmış. Yağmur suları yeraltı borularına kanalizasyon edilmek yerine, yüzeydeki derelere ve sığ sulara yönlendiriliyor. Böylece doğal sulak alanlar oluşturuluyor ve vahşi yaşamı geliştirerek su baskınlarını önüyor. Doğal ortamda var olan hayvanların da yaşamlarını engellemek için gerekli önlemler alınıyor.

YENİLENEBİLİR ENERJİ

Birleşik Krallık'ta 80'den fazla kent ve kasaba, UK100 programı kapsamında 2050'ye kadar enerji üretimlerinin tümünü yenilenebilir kaynaklardan karşılamakta taahhüdünde bulundu.

İzlanda'nın başkenti Reykjavik, tüm enerji ihtiyacını jeotermal ve hidroelektrik kaynaklardan sağlıyor. Reykjavik, toplu taşıma için kullandığı hidrojen otobüsleri, jeotermal ve hidro- power kaynaklarıyla 2050 yılından önce fosil yakıttan arınmış hâle gelmeyi amaçlıyor.

İsviçre'nin Basel kentinin ise tüm enerjisi kendisine ait yenilenebilir enerji ile çalışan bir santralden karşılanıyor.

Kanada, Vancouver şehrinde kentin ihtiyaç duyduğu enerjinin büyük bir bölümü doğal kaynaklardan karşılanıyor. Oldukça büyük bir şehir olmasına rağmen rüzgâr, güneş, dalga ve gelgit gibi doğal kaynaklardan enerji yaratarak bütün şehrin elektrik ihtiyacını karşılamayı başarıyor.

“KENTLER HEM MAĞDUR HEM FAİL”

350.org özellikle kentlerin iklim eylem planları ve yerel yönetimlerle yaptıkları işbirlikleri ile öne çıkan bir sivil platform oldu. Bize biraz nasıl çalıştığınızı anlatır mısınız?

EFE BAYSAL: Belki öncelikle uluslararası olarak 350.org kim ondan biraz bahsetmekte yarar var. 350.org aslında küresel ölçekte iklim kazanım baş faili diye nitelendirdiğimiz, kömür ve petrol başta olmak üzere fosil yakıtlara karşı kampanyalar düzenleyen, sahada da özellikle yerel topluluklarla çalışmalar yürüten ve bunu yaparken iklim adaleti çerçevesinde hareket etmeye çalışan küresel bir kurum, küresel bir ağ diyebiliriz. Kurumun ismi de yaşanabilir bir yeryüzü için atmosferde olması gereken milyon parçacıktaki maksimum karbondioksit miktarını temsil ediyor. Yani olması gereken maksimum miktar 350 PPM. Biz ise, geçtiğimiz Mayıs itibarıyla 418 PPM'lere ulaşmış durumdayız. Yani platform aslında bilimsel bir gerçeği ismiyle popülerleştirmeye çalışıyor. Bizler de Türkiye Temsilciliği olarak 350.org'nin iklim krizine karşı neler yapabileceğine, nasıl bir araya gelinebileceğine, konunun kamuoyu nezdinde nasıl daha görünebilir olacağına ve Türkiye'nin fosil yakıtlardan nasıl kurtulabileceğine dair çalışmalar yürütüyoruz.

Türkiye'nin de ayakları yere basan adil bir geleceğin inşasında bir iklim politikası olması için çalışmalarda bulunuyoruz. İklim için kentler çalışmamızın da bir kampanya olarak en büyük nedeni tam da buydu. Unutmamamız gerekiyor ki kentlerin hem doğal kaynak tüketiminde çok ciddi oranları var hem de sera gazı salınımında çok ciddi sorumlulukları var. Küresel ölçekte de bu işin bir kent ayağının da olması gerektiğini düşünerek çalışmalara başladık. İlk adımımız, yerel yönetimlerin iklim eylem planlarını hazırlamada ve atılacak somut adımları belirlemede ekiplerine destek olmak. Yerel yönetimlerin iklim eylem planları hazırlıklarında, paydaşları ile birlikte çalışarak ilerliyoruz.

Türkiye G20 ülkeleri içerisinde Paris Anlaşması'nı meclisten geçirmeyen ve onaylamayan tek ülke oldu. Biliyoruz ki fosil yakıtı bağımlılık, termik santraller gibi çözülmesi gereken ciddi sorunlar var. Sizce öncelikli politikalar ve acil eylem planı ne olmalı?

EFE BAYSAL: Biz iklim eylem planı deyince genel itibarıyla daha bölgesel veya daha yerel yönetim bazında iklim eylem planlarından bahsediyoruz. Merkezî hükümetin yapması gereken, ciddi bir iklim politikasını oluşturmak.

Paris İklim Anlaşması'nın önüne koyduğu küresel anlamda ölçekler var. Kabaca söylemek gerekirse, küresel ısınma sınırını 2 derece sınırında tutmalıyız. Şu anda, 19. Yüzyıl dönemine göre 1.1 derece ısınmış bir yerküreden bahsediyoruz. Aslında bu durum, küresel olarak da bir krizin içine doğru sürüklüyor. Bizler aslında bundan 5-10 sene önce iklim değişikliğinden bahsediyorduk. Bu konu ilk gündeme geldiğinde küresel ısınma diyorduk, iklim üzerindeki etkisi daha görünür hâle geldikçe iklim değişikliği demeye başladık. Aslında iklim değişikliği nötr bir kavram, yeryüzünün milyonlarca yıllık tarihi boyunca olmuş doğal bir sirkülasyon. Oysa bu seferki iklim değişikliğinin nedeni, doğrudan insan faaliyetleri ve bu yüzden de bu nötr kavram son yıllarda isim değiştirmeye başladı. Artık iklim krizi diyoruz. Yani bir gerçeği görerek başlamak gerekiyor.

Bizler bugün bir iklim krizinin içerisinden geçiyoruz ve bu iklim krizi gün geçtikçe artacak. 5-10 sene önce iklim değişikliği dendiğinde, kutuplar eriyor, kutup ayılarını etkiliyor derken, artık kentlerimize kadar gelmiş durumda. Geçtiğimiz günlerde yaşanan ani yağışları, ani hava olaylarını unutmamalıyım. İstanbul'da bir göçmen yaşamını yitirdi. Bursa'da 5 kişi yaşamını yitirdi, biri engelli vatandaşımızdı.

Bu kriz bir yandan gündelik hayatımızı gitgide daha çok etkiliyor, bir yandan da toplum içindeki kırılma durumunda olan kesimleri çok daha sert biçimde etkiliyor. İşte bu yakıcı gerçek için de Paris İklim Anlaşması küresel ısınmayı 2 derece içerisinde tutmamız gerektiğini söylüyor. Mümkünse 1.5 derece olması gerekiyor diyor. Ancak bu 1.5 hedefine ulaşmak kolay değil. Zira 1.5 hedefine ulaşmak istiyorsak sera gazı salınımlarını küresel olarak 2030 yılına kadar yarıya indirmemiz gerekiyor ve yenilenebilir enerji kaynak kullanımını dünya toplam enerji üretimi içerisindeki payının da 2050 yılına kadar işte %50 ile %67 oranları aralığına yükselmesi gerekiyor. Bu şu anda %20 civarında.

Bir yandan da aslında iklim krizi bize şu andaki pratiklerimizle bu krizi çözemeyeceğimizi gösteriyor. Ciddi anlamda bir paradigma değişimine ihtiyacımız var. İklim hareketinin sürekli söylediği “iklim değış sistemi” kavramı buradan geliyor. Yani hâlen fetişize ettiğimiz her şeyi, ekonomik büyümeyi, kalkınma söylemini eskisi gibi sürdürmeye devam edersek bu kriz daha derinleşecek. O zaman istediğimiz kadar yenilenebilir enerji yatırımları yapalım, ekonomik büyümemiz bu hızda devam ettiği sürece bir çıkmaz içine gireceğiz. Paris İklim Anlaşması, ülkeleri atması gereken somut adımlarda zorlamıyor. Yani bir zorlayıcı mekanizma değil, ama ülkeler bir taahhüt veriyor ve bu taahhütleri de her sene güncelleyerek daha güçlü hedeflere oturtacaklarını söylüyorlar. Bu, aynı zamanda Paris İklim Anlaşması'nın en çok eleştirilen yanı. Anlaşma ülkelere bir yatırım getirmiyor. Bunun en büyük nedeni, gönüllü bir şekilde katılımı sağlamak ve Kyoto sözleşmesi gibi işin çıkmaza girmesini önlemek. Sizler bunu yapın diyor. Bir yandan da ülkelere yönelik bir kamuoyu baskısı oluşuyor.

Türkiye'ye geldiğimizde, dediğiniz gibi G20 ülkeleri içerisinde tek imzalamayan, daha doğrusu tek onaylamayan ülke. Türkiye Paris İklim Anlaşması'nı Paris'te imzaladı aslında, ama meclisinden geçmedi. Şu anda da sanırım dünyada 5 ülke kaldı hâlâ meclisinden geçirmeyen ve bu ülkelerin içinde gelişmiş ülkelerin hiçbiri yok.

Türkiye'nin imzalamamasının bazı nedenleri var: Birincisi bir fosil yakıt bağımlılığı ve bu fosil yakıt bağımlılığı etrafında oluşan da bir enerji politikası var. Ama daha büyük neden, Paris İklim Anlaşması'nı imzalamakla finansmana ulaşma sıkıntısı çıkıyor. İşin biraz teknik bir tarafı ama kısaca bahsetmekte yarar var daha iyi anlamak için.

Türkiye uluslararası hukuka göre Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Sözleşmesi içerisinde gelişmiş ülkeler listesinde. Bu listede olan gelişmiş ya da geçiş ekonomisi olmayan da tek ülke konumunda Türkiye. Özel koşulları var Türkiye'nin ve bu özel koşulları da taraf ülkeler tarafından da tanınmış durumda. 1990'ların başında sözleşme ilk oluşturulduğunda Türkiye, OECD üyesi bir ülke olarak gelişmiş ülkeleri içeren ek1 ve ek2 listelerinde yer alıyordu. İki listede de Türkiye vardı. Ancak zaman içinde Türkiye farkına vardı ki eğer gelişmiş ülkeler kategorisinde yer alırsa gelişmekte olan ülkelere tanınan finansmanlardan yararlanamayacak. Bu yüzden de Türkiye 2011'de Matakeş'teki toplantıda ek2 listesinden kendi isteğiyle çıkarıldı.

Böylece gelişmekte olan ülkelere fon verme zorunluluğu olan ülkeler arasından çıkarılmış oldu. Ama Türkiye hâlâ ek1 listesinde, yani gelişmiş ülke kategorisinde bulunuyor. Buna göre de her ne kadar Türkiye'nin farklı finans mekanizmalarına ulaşması garantilenmiş olsa da şu anda ek1 ülkesi olma nedeniyle yeşil iklim fonu ve temiz kalkınma mekanizması altındaki uluslararası desteklerden yararlanamıyor.

Gelişmiş ülke sınıflandırması neticesinde, yeşil iklim fonu ve temiz kalkınma mekanizması gibi desteklere ulaşamadığı için de Paris İklim Anlaşması'nı onaylamıyor. Türkiye bunu aslında bir koz olarak kullanıyor. Bu finansmanın sağlanmasını isterken yenilenebilir enerjiye yönelik yapacağı yatırımları garanti altına almayı istiyor.

Yani Türkiye, sen benim bu finansmana ulaşmamı garanti ben de Paris İklim Anlaşması'nı imzalayayım diyor. Haklı olduğu bir taraf var, tarihsel olarak baktığımızda Türkiye, sera gazı salınımlarında ABD, Çin, ya da Rusya'nın durumunda değil. Ama Türkiye'nin enerjiyi kullanmasına baktığımızda 2017 yılı rakamlarına göre, yılda 289 milyar kilowatt saat elektrik tüketen bir ülke olduğunu görüyoruz.

Bu da ülkemizi dünyanın en çok enerji harcayan ilk 20 ülke arasına sokuyor. Yani Türkiye ben gelişmiş ülke değilim diyor, fon kaynaklarına ulaşmak istiyor ama yüksek enerji harcayan bir ülke.

Unutmamamız gerekiyor ki bu fon kaynakları aslında Türkiye'den çok çok daha zor durumda olan Afrika ülkeleri, suların yükselmesiyle tehlike altında olan okyanus ülkeleri gibi ülkelere veriliyor. O zaman o ülkeler de Türkiye gibi bir ülkenin ne işi var bu finans mekanizmalarında diyor. Bizim gördüğümüz Türkiye topu taca atıyor. Oysa şu anki durumuyla da Türkiye'nin ulaştığı finans mekanizmaları var. Bu finans mekanizmalarını çalıştırarak da çok yol alabilir.

Ayrıca unutmamamız ki iklim politikası dediğimiz şey, sadece iklim krizini engellemeye yönelik adımlar değil, bunun yan yararları da var, Türkiye'nin fosil yakıtlara bağımlı olmasının getirdiği sağlık maliyetinden söz edebiliriz. Özellikle kömürlü termik santrallerin yoğunlaştığı yerlerde-Muğla gibi İskenderun Körfezi gibi Zonguldak Çatalağzı gibi bölgelerde - çok ciddi sağlık maliyetleri oluşuyor.

Röportaj

“EFE BAYSAL”

350.org Türkiye Temsilcisi
Aktivist

EFE BAYSAL

Koç Üniversitesi Tarih Bölümü mezunu olan Efe Baysal, Macaristan- Central European University'de Milliyetçilik Çalışmaları üzerine yüksek lisansını tamamladı.

2008-2015 arasında Koç Üniversitesi'nde Türkiye Yakın Tarihi dersleri okutmanlığı yaptı. Bu süre zarfında kent hareketleri ve ekoloji mücadelelerinde yer aldı. Eylül 2015 -Temmuz 2016 arasında Yuva Derneği'nde “Termiksiz Gelecek” kampanyası koordinatörü olarak çalışan Baysal, ayrıca 2017 yılı içinde Kadıköy Akademi'de kent ve iklim krizi bağlantılarını inceleyen “Bizi Bu Havalara mı Mahvetti?” seminer yürütücülüğünü gerçekleştirdi.

Kendini aktivist olarak tanımlayan Baysal, 350.org'de Türkiye Kampanyalar Sorumlusu olarak çalışmalarına devam etmektedir.

Aslında iklim krizi adına atılacak her somut adım Türkiye'ye nefes aldırarak. Türkiye'nin Paris İklim Anlaşması çerçevesinde sunduğu bir taahhüt de var, ama bu taahhüt de çok zayıf, hedefleri yüksek değil. Beklenen, anlaşmayı imzalamakla kalmayıp, gerçekten yaşanabilir bir Türkiye, yaşanabilir bir yeryüzü için de hedefleri yüksek taahhütler vermesi ve bu yönde politikalar geliştirmesi.

Bu yönde politikalar geliştirmesi deyince, işin içine enerji, altyapı kent yaşamı, kır yaşamı vb. giriyor. Aslında bütünlükcü bir politika gerektiği görülüyor.

İklim politikası dediğimizde bunu kastediyoruz. Talep yükseldikçe, somut adımların da atılacağını umuyoruz diyelim.

İklim politikaları sadece sağlık ve doğayı korumak açısından bir önem taşımıyor. Aynı zamanda yoksullar, dezavantajlı gruplar için de büyük önem arz ediyor. İklim adaleti açısından da değerlendirir misiniz?

EFE BAYSAL: Çok doğru, işin iklim adaleti boyutunu kaçırmamak gerekiyor. Halihazırdaki kırılğan yapıda olan toplulukları iklim krizi, aşırı hava olayları çok çok daha ciddi çok çok daha sert biçimde etkiliyor.

Belki de aslında şunu söylemek lazım. Bu konuda gecikilen her gün ve saat, Türkiye için de, küresel olarak da işin maliyetini çok daha yükseltiyor. Ciddi altyapı sorunlarına, can kayıplarına, ürün kayıplarına neden oluyor. Örneğin, kırsal alanlardan bahsedecek olursak, bu sene Çukurova'da narenciye bahçelerinde aşırı sıcaklardan dolayı %80 ürün kaybı yaşanmış durumda, bu çok büyük bir oran. Net olan şu, biliminsanları iklim krizi bu aşırı hava olaylarının sıklığını ve yoğunluğunu artıracak diyor. Gerçekten de artırıyor şu anda, bunu birlikte gözlemliyoruz. Şimdi böyle bir durum içindeyken, ciddi bir maliyeti de çıkmaya başlamışken adım atmamak, faturayı ileriye dönük olarak çok daha artırıyor. Burada en basitinden bir fayda zarar analizi bile uzun vadeli politikaları geliştirmek için bir başlangıç noktası olabilir. Burada çok temel bir şey gerekiyor tabii, uzun vadeli politika ve planlama. Popülist politikaların yapıldığı günümüzde sadece Türkiye için değil, genel itibarıyla da böyle uzun vadeli politika yapmak ve plan program yapmak maalesef çok zorlaşıyor.

Siz "kentler hem mağdur hem failer" diyorsunuz. İklim eylem planlarında kentlerin önemi nedir? Kentler neler yapabilirler? Yerel yönetimlere düşen sorumluluklar nedir?

EFE BAYSAL: Şunu unutmamak gerekiyor: Kentler artık bir tüketim mabedine dönüşmüş durumda ve bu tüketim mabedi kentlerde yüksek karbon ekonomisini yanında getiriyor. Bu bakımdan ciddi anlamda iklim krizinin failerinden. Ama bu fail olma hâli aynı zamanda mağdur olma hâlini de içeriyor. Zira kent, insan eliyle oluşturulmuş bir mekân olarak, krizlere karşı en savunmasız uzam. Bahsettiğimiz aşırı hava olayları ve doğal olmayan afetler kentleri ciddi bir şekilde vuruyor. Kentler küresel ölçekte doğal kaynak tüketiminin %75'inden sorumlu. Enerji kullanımının %70'inden, karbondioksit salınımlarının da %75'inden sorumlu.

O zaman bu, bize ne getiriyor? Artık kentli olma hâlimizi bir sorun olarak ele almamızı getiriyor. Bu kentli olma hâli küresel ölçekte de giderek artıyor. 2009 itibarıyla insanlık tarihinde ilk defa kentli nüfusu, kır nüfusunu geçti, %52 gibi bir orana ulaştı ve bu sayı giderek yükseliyor. Yani kentleşen bir yeryüzünden bahsediyoruz. O zaman sorun olarak kabul etmemiz gereken şey de bu kentlilikle yarattığımız tüketim mabetleri. Yaşanabilir bir yeryüzü istiyorsak, bu tüketim mabetlerini tekrar ele alacağız ve tekrar planlayacağız. Ünlü kent kuramcısı Robert Park'ın da sözü vardır, "kentler aslında yarattığımız mekânlar olarak, nasıl yaşamak istediğimizin de mekânlarıdır" der. O zaman yaşanabilir, sağlıklı adil bir yeryüzünde yaşamak istiyorsak, kent mekânlarımızı da dönüştürmemiz gerekiyor.

İKLİM İÇİN KENTLER: ÇÖZÜMÜN BİR PARÇASI OLMAK

Yerel İzleme Araştırma ve Uygulamalar Derneği, İklim İçin Kentler: Çözümün Bir Parçası Olmak, İyi Uygulama Örnekleri ve İklim Finansmanı kitabını yayınladı.

2050 yılında kentsel nüfusun, dünya genel nüfusa oranının %70 olması beklenirken başta iklim krizi olmak üzere krizlere karşı dirençli kentleri nasıl yaratacağımız, kentlerimizi yeniden tahayyül ederek nasıl sürdürülebilir hâle getireceğimiz önem arz ediyor.

Küresel ölçekte kentler birincil enerji kullanımının %60 ila %75'inden, karbondioksit salınımlarının da %70'inden sorumlu. Peki bu yakıcı soruna karşı kentler nasıl dönüşüyor?

İklim krizi doğrudan bir kentin altyapısından ulaşımına, ekonomik faaliyetlerinden sosyal hayatına, kısaca bir kentin gündelik hayatını doğrudan etkiliyor. Öte yandan, yurttaşın en yakın idari yönetim olan belediyeler iklim değişikliğiyle mücadelede sorunlu kaynağına ve sonuçlarına etkisi bakımından etkili konumda bulunmaktadır. Ulus ötesi kuruluşlar ve ulusal hükümetlerin yanı sıra, yerel yönetimlerin konu özelinde sera gazı salımlarını azaltacak ve iklim krizinin etkilerine karşı dirençliliği artıracak önlemleri alması hayati önem taşımaktadır. İklim krizinin hem mağduru hem de müsebbibi olan kentler ve kent yönetimleri, krizin etkilerini azaltmak ve uzun vadede sonlandırmak için ortaklıklar kurmakta, ilkeler belirlemekte ve eylem planları yapmaktadır.

"İklim İçin Kentler Kampanyası"nın yola çıkışı da tam bu bakış açıydı. Son 10 yılda Türkiye'de belli başlı kentlerimiz, yerel yönetimlerimiz adımlar atsa da bu sayı çok az. Talebimiz, kentlerin, yerel yönetimlerin bir an önce hedefleri yüksek iklim eylem planlarını gerçekleştirmeleri.

İklim eylem planı temelde azaltım ve uyum adımlarını kapsıyor. Yani kent ölçeğinde, kendi sorumlu olduğumuz alanlarda sera gazı salımlarını nasıl azaltabiliriz? Neler yapmamız gerekiyor? Nasıl somut adımlar atmamız gerekiyor? Uyuma gelince, biz ne kadar azaltmak istesek de iklim krizi etkilerini burada hissediyorsak, bu etkileri daha nasıl azaltabiliriz ve daha dirençli bir kenti nasıl kurgulayabiliriz? Yerel yönetimlerin bu yönde politika geliştirmesi gerekiyor. Ama buradaki kritik nokta, iklim krizi sarmal gibi. Farklı sektörleri etkiliyor, ama aynı zamanda farklı sektörlerden kaynaklanıyor. Bu nedenle, yerel yönetimlerin bu meseleyi sadece basit bir çevre sorunu olarak çevre müdürlüklerine havale etme şansı yok. Burada yapılması gereken, park bahçelerden çevre müdürlüğüne, altyapıdan imarına kadar bütünlüklü bir şekilde bir iklim filtresi oluşturulması ve iklim maliyetinin sürekli çıkarılması gerekiyor. Yenilenebilir enerji kullanımının nasıl yaygınlaştırılacağından enerji verimliliğine, karbonu azaltarak gıdaya nasıl daha rahat ulaşabileceğinden ulaşım kadar bir dizi politika geliştirmesini istiyoruz aslında. En son Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da İklim Değişikliği Daire Başkanlığı'nın kurulmasını onayladı. Bu, olumlu bir adım. Ama unutulmaması gereken bir nokta var, yerel yönetimlerin adımlarının merkezi yönetimle senkronize olması önemli. Yani sadece yerel yönetimleri güçlendirmek yetmez, merkezi yönetimin de bu konuda somut adımlar atması gerekiyor. Bakanlık tarafında da bir hareketlenme görüyoruz. Ben "İklim için Kentler" ve benzeri kampanyaların kentlerde yaptığı çalışmaların da önemli bir adım olduğunu düşünüyorum. Bir talebin oluşturulması için önemli bir adım oldu. Ama bu adımın daha da güçlü olması gerekiyor. Yerel yönetimlerin önünde merkezi yönetimin güçlü olmasından dolayı engeller var. Bu konularda rahat politika geliştirebilecek imkânlarının olması gerekiyor. Ama ne olursa olsun bir yerden başlanması gerekiyor. Çok güzel somut adımlarını atanlar da var. Örneğin, Eskişehir Tepebaşı Belediyesi. Bu yönde benim gördüğüm bilinçli çalışmalar yapan yerel yönetimlerden. Tepebaşı Belediyesi bütünlüklü yaklaşıma çok iyi bir örnek. Böyle iyi örneklerin bir an önce çoğalması lazım. Bu tür çalışmaları da paydaşlarımızla beraber götürüyoruz.

Kadıköy Belediyesi'nin de hazırlamış olduğu bir iklim eylem planı var ki, Kadıköy Belediyesi de ilk belediyelerdendir. Daha İklim Değişikliği Daire Başkanlığı kurulmadan, Kadıköy Belediyesi Çevre Müdürlüğü'ne bağlı olarak bir iklim değişikliği birimi oluşturmuştu.

Kadıköy Belediyesi'yle çalışmamızı iyi bir örnek olarak gittiğimiz yerlerde anlatıyoruz. Kadıköy Belediyesi'nin iklim eylem planı da gayet kapsamlı. Kadıköy Kent Belediyesi'ne bağlı Kadıköy İklim Elçileri ekibi var ki bu da iyi bir örnek. Kadıköy Belediyesi iklim eylem planının denetlenme kısmı için, kent konseyi altında, gönüllülerden oluşan bir Kadıköy İklim Elçileri grubu kurulmasına ön ayak oldu.

Bu, katılımcılığa çok iyi bir örnektir. Kadıköy İklim Elçileri'yle 2018'de iklim için ses ver küresel etkinlik gününde birlikte çalıştık. Kadıköy iklim elçileri bizim beraber çalıştığımız süreçte dostlarımızdı. Hâlâ irtibatımız devam ediyor.

Yerel Derneği, kitap çalışması kapsamında yerel yönetimlerin iklim krizine karşı somut adımlarına odaklanarak yeşil alan, yağış ve su yönetimi, ulaşım, enerji verimliliği, yenilenebilir enerji, gıda, eğitim başlıklarında 14 yerel ve 9 küresel iyi uygulama örneklerini derlemiş ve çözümün bir parçası olmak isteyen yerel yönetimler için iklim finansmanı, ödüller ve kent ağlarına yer vermiştir.

Umarız kitabımız iklim kriziyle mücadelede henüz yolun başında olan ülkemizdeki yerel yönetimlerin kendi yerellerine özgü somut adımlar atmalarını hızlandırarak deneyim paylaşımına alan açar ve sürdürülebilir kentler yaratılmasına hizmet eder.

Kadıköy Çevre Müdürü Şule Hanım ile bu süreçte birlikte çok iyi çalıştık. Şu anda da Marmara Belediyeler Birliği'yle birlikte düzenlediği "iklim eylem planı nasıl hazırlanır" atölye çalışmalarımız var. Katılan yerel yönetimlerin sunumlarını yapıyor. Kendi bölgelerinde iklim eylem planını nasıl kurabileceklerini, konuşuyorlar. Kadıköy Çevre Müdürlüğü bu gibi konularda da destek veriyor. Kadıköy de iyi örnekler arttıkça, hepimizin kazanacağını farkında bir belediye. O yüzde Kadıköy Belediyesi'nin bu süreçteki desteği önemli ve değerli.

Bir iklim eylem planı hazırlığında yerel yönetimin atacağı ilk adımlar ne olmalı, bu konuya nasıl bakmalı ve nasıl ele almalı?

EFE BAYSAL: Burada 2 önemli başlıktan söz edebiliriz. Aslında daha önce değindiğim üç konuya vurgu yapacağım: Birincisi, bütünlüklü olmalı İklim eylem planı. Yani yerel yönetimlerdeki farklı birimleri bir araya getirebilmeli. İkincisi, katılımcı olmalı. Tepeden inme değil, kentlilerle beraber inşa ediliyor olması önemli. Bu, iklim eylem planının ne kadar sürdürülebilir olacağını da belirliyor. Bu yüzden de farklı katılımcı mekanizmaları geliştirmek gerekiyor. Katılımcılık kapsamında iklim adaleti çerçevesi gerekiyor. Ama hepsinden önce, yerel yönetimin iklim eylem planını hazırlayacağına yönelik bir taahhüt vermesi, kararlılıkla başlaması, taşın altına elini sokması gerekir diyebilirim.

Yerel'in çıkardığı "Yerel Yönetimlerde İklim Eylem Planı Rehberi" var. İklim için kentler org'dan ulaşılabilir.

Aslında buradaki en büyük engellerden biri, mevcut durum analizi için gerekli olan veri. Veri çok önemli, ancak Türkiye'de sera gazı envanterine bir kentin ulaşması çok kolay değil. Yine yerel yönetimler kendi il, ilçe sınırları içerisinde yeşil alan miktarına çok hızlı ulaşabilmeli. Tam burada Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın atacağı somut adımlar çok önemli.

Özellikle son 1 sene içindeki ziyaretlerimizde birçok yerel yönetimde birimler arası koordinasyonun çok zor olduğunu gözlemliyoruz. Sadece yerel yönetim içerisinde değil, yerel yönetimler ile diğer idari birimler arasında da eşgüdüm sağlanmasında sorunlar olabiliyor. Bunların hepsi aslında veri sıkıntısını da yanında getiriyor. Umarım bu bütünlüklü, kapsayıcı ve koordineli çalışma bir an önce sağlanır ve yerel yönetimler önümüzdeki aylarda, yıllarda çalışmalarını daha da hızlandırabilirler.

“ÇED MEVZUATINA SAĞLIK ETKİ DEĞERLENDİRME EKLENMELİ”

Röportaj

“BUKET ATLI”

Temiz Hava Hakkı Platformu Koordinatörü ve Temiz Gelecek Derneği Yönetim Kurulu üyesi

Temiz Hava Hakkı Platformu kimlerden oluşuyor?

Temiz Hava Hakkı Platformu (THH) doğa koruma ve sağlık alanında çalışan 16 Sivil Toplum Kuruluşu'nun bir araya gelmesiyle 2015 yılında kuruldu. Hava kirliliği ve çevre sorunlarına bağlı olarak halk sağlığını, temiz hava ve çevre hakkını savunmak amacıyla çalışmalarını sürdürüyor. Platform'un bileşenleri arasında Çevre için Hekimler Derneği, Greenpeace Akdeniz, Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER), İş ve Meslek Hastalıkları Uzmanları Derneği (İMUD), Pratisyen Hekimler Derneği, Türk Nöroloji Derneği, TEMA Vakfı, Türkiye Solunum Araştırmaları Derneği (TÜSAD), Sağlık ve Çevre Birliği (HEAL), Türk Tabipleri Birliği (TTB), Yeşil Barış Hukuk Derneği, Yeşil Düşünce Derneği, Yuva Derneği, 350.org, Avrupa İklim Ağı (CAN Europe) ve WWF-Türkiye bulunuyor.

Hava kirliliği nedir? Parçacık maddelerin sağlık üzerindeki etkileri neler oluyor?

Hava kirliliği, havaya yabancı maddelerin verilmesi sonucu hava kalitesinin canlılara zarar verecek seviyeye inmesidir. Kirli havanın içerisinde insan sağlığına ve diğer canlılara zarar verecek seviyede istenmeyen madde bulunur. Bazı kirleticiler kaynaktan atıldığında doğrudan havayı kirletir ya da atmosferde iki kirleticinin tepkimeye girmesiyle yeni bir kirletici oluşabilir. Sıcaklık ve nem gibi (meteorolojik) koşullar kirleticilerin dönüşmesinde etkili olur. Çoğu zaman parçacık maddeler (PM), kükürt dioksit (SO₂), azot oksitler (NO_x), ozon (O₃) gibi gazlar, sessiz bir katil gibi, çoğu zaman biz fark etmeden soluduğumuz havayı kirletir.

Partiküler maddeler (PM), havada asılı katı ve sıvı parçacıkların karışımından oluşan bir hava kirleticisidir. Partiküler maddelerin daha büyük boyutlu olanları hızla yere çökerken, saç telinin yaklaşık 1/30'u kadar küçük olan bazı parçacıklar (PM 2.5) meteorolojik olaylar sonucunda kilometrelerce yol alabilirler. Özellikle PM 2.5 daha tehlikelidir, çünkü solunduğunda akciğerler içindeki gaz alışverişine müdahale edebilir ve kana karışabilirler. Bu nedenle kirli havayı soluyan tüm canlılar sağlık sorunları ile karşılaşabilirler. Ayrıca oluşabilecek asit yağmurları bitkiler, hayvanlar ve insanlar için oldukça büyük zararlara yol açabilir.

Hava kirliliğinin yakın dönemde ne gibi olumsuz sağlık etkileri keşfedildi?

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı (IARC) 2013 yılında, özellikle saç telinin 1/30'u kadar ince olan PM 2.5 başta olmak üzere, dış ortam hava kirliliğinin akciğer ve mesane kanserine yakalanma riskini artırdığının ortaya konulduğunu, bu nedenle hava kirliliğini, kanser yapıcı etkenler Grup I listesine aldığını açıklamıştı. Son 10 yıldır hava kirliliğinin, özellikle partikül maddeye maruz kalmanın sağlık üzerindeki etkileriyle ilgili çalışmalar hızlandı. Yapılan son çalışmalar, hava kirliliğinin sperm kalitesi ve doğurganlığı olumsuz etkilediğini, ayrıca partikül maddelerin anne karnındaki bebeğe bile etki ettiğini gösteriyor. Ayrıca kirli havanın çocuklarda düşük doğum ağırlığı, otizm, diyabet (Tip 1), ani bebek ölümü sendromu, astım, KOAH, bronşiolit ve bronşit gibi solunum hastalıkları, zatürre, bebek ölümü ve zekâ geriliği gibi sağlık sorunları ile ilişkili olduğu kanıtlandı.

Platformun yayınladığı 'Hava Kirliliği ve Sağlık Etkileri: Kara Rapor'un sonuçları nelerdir?

Platformun uzmanları tarafından hava kirliliği ölçümleri ve ölüm istatistikleri verileri kullanılarak yapılan analize göre, Türkiye'de 2017 yılında 52.000 kişinin ölümü hava kirliliğine atfedilebilir ve bu rakam trafik kazalarının sebep olduğu ölümlerin 7 katıdır. 2017 yılında hava kirliliği Dünya Sağlık Örgütü'nün önerdiği kılavuz değerlere indirilseydi ülkemizde yaşanan ölümlerin yaklaşık %13'ü önlenebilirdi.

2017 yılında hava kirliliği nedeniyle yaşanan ölüm sayısının en fazla olduğu ilk üç ilimiz - nüfus yoğunluğu dolayısıyla hava kirliliğine en fazla maruz kalınan- İstanbul, Bursa ve Ankara'dır. 2017 yılında hava kirliliğine atfedilen ölümlerin il bazındaki ölümlere oranı en fazla olan iller ise sırasıyla Iğdır, Kahramanmaraş ve Afyon oldu. Bu durumun ana sebebi, illerdeki sanayi tesisleri, kömürlü termik santraller ve evsel ısınma amaçlı kömür kullanımının özellikle coğrafi koşullar ile birleştiğinde oluşturduğu kirliliktir.

2018 yılında hava kalitesi en kötü olan ilimiz, Afşin-Elbistan ilçesinde işletmede olan 2 tane kömürlü termik santrali ve yeni santral planları ile gündeme gelen, Kahramanmaraş'tır. Dünya Sağlık Örgütü'nün önerdiği kılavuz hava kirliliği değerlerini karşılayan tek ilimiz, Ardahan'dır.

Ulusal sınır değerlerine göre değerlendirildiğinde, 81 ilin yarısından fazlasında (%56) kirli hava solundu. Bursa Merkez ve Elbistan'da yaşayanlar neredeyse tüm yıl (10 aydan fazla gün) boyunca sınır değerlerin üzerinde kirli hava solumuştur. Raporun detaylarına www.temizhavahakki.com sitesinden ulaşılabilir.

Hava kirliliği ile ilgili mevzuatımız ne durumda?

2019 yılı itibarıyla PM 10 için Avrupa Birliği limitleri ile ulusal mevzuat limitlerimizin eşitlenecek olması umut verici bir gelişmedir. Fakat uygulamada limitlerin aşıldığı zaman gerekli önlemlerin de alınması --mevzuat kadar- hava kalitesini iyileştirmek için önemlidir. Türkiye'nin hava kirliliği ve sağlık etkisi ile ilgili en fazla yol almasını sağlayacak konu ise, hava kirleticiler arasında en tehlikelisi olan PM2.5 için acilen Dünya Sağlık Örgütü'nün önerileri ile uyumlu bir yasal limit kabul edilmesidir.

Yeni planlanan santrallerin hava kalitesine etkisi nasıl olacak?

Havası kirli olan Kahramanmaraş, Manisa ve Muğla'da kömürlü termik santraller işletiliyor. 2018 yılında havası en kirli şehir olan Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde, halihazırda faal durumdaki iki kömürlü termik santralin çok yakınına altı yeni santralin daha inşa edilmesi planlanıyor. Planlanan santraller yapılırsa şehirdeki hava kalitesini daha da düşürecek.

Sanayi tesislerine izin verilirken Çevresel Etkisi Değerlendirmesi'nin yanı sıra Sağlık Etki Değerlendirmesi (SED) de yapılması gerekiyor. İlk defa Türkiye'de kömürlü termik santraller için uzmanlardan oluşan bir ekip SED çalışması yaptı. Bu çalışmanın çevre izni mevzuatının bir parçası hâline gelmesini umuyoruz.

Afşin - Elbistan'da 33 yıldır çalışmakta olan A Santrali ve 15 yıldır çalışan B Santrali parçacık madde (PM2.5) ve azot dioksit (NO₂) kirliliği nedeniyle bugüne kadar 17 bin erken ölüme neden oldu. Yapılması planlanan 6 tane yeni kömürlü termik santral ömürlerini tamamladığında toplamda 32.000 erken ölüme neden olacak.

Muğla'da bulunan üç kömürlü termik santralden kaynaklı, 1983'den bu yana, hava kirliliğine bağlı olarak 45.000 erken ölüm vakasının meydana geldiği tahmin edilmektedir. Planlanan rehabilitasyon tamamlansa bile santrallerin önümüzdeki 10 yıl için 5.270 erken ölüme neden olabilecekleri tahmin edilmektedir.

Hava kalitesini iyileştirmek için Platform olarak önerileriniz neler?

Hava kirliliğini azaltmak için hem il bazında yerel yönetimlerin ve vatandaşların yapabileceği hem de ulusal bazda yönetmelikler düzeyinde yapılabilecek birçok faaliyet var. Öncelikle, enerji, ulaşım ve konut politikaları sağlık dostu politikalar hâline gelmeli. Bunun için yerel ve ulusal yönetimler tarafından fosil yakıtlardan geçişi öngören enerji ve ulaşım politikaları geliştirilmeli, Temiz Hava Eylem Planları her il için hazırlanmalı ve acilen uygulamaya konulmalı, kamu sağlığını önceliklendiren planlama ve şehircilik politikaları uygulanmalı. Hava kalitesi kontrolü ve iyileştirilmesi için başta PM_{2,5} için limit değer kabul edilmeli ve mevzuatı geliştirilmeli, kirleticilerin limit değerleri DSÖ limitlerine uyumlaştırılmalı, ÇED mevzuatına sağlık etki değerlendirme eklenmeli. Ayrıca hava kalitesini takip edebilmek için düzenli, erişilebilir veri üretilmeli, ölçüm istasyonları yer seçimi maruz kalma durumunu en iyi temsil edecek şekilde bilimsel olmalı. Hava kirliliğinin sağlık etkilerinin değerlendirilmesi ve kirliliğin azaltılması ile ilgili politika geliştirilmesinde Sağlık Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı hem birbirleri hem de ilgili meslek örgütleri/sivil toplum kuruluşları ile işbirliği ve iletişim içinde çalışmalı.

Yerel yönetimler sizce neler yapabilir?

Korona pandemisi sonrasında iklim krizine hazırlık yaparak adil, ekolojik ve ekonomik bir dönüşümü başlatmamız gerekiyor ve hareketliliğin azaldığı mahalle kültürünün yükseldiği bugünlerde yerel yönetimler kilit öneme sahip. Bugünlerde en fazla ihtiyacımız olan hijyeni sağlama konusunda hem ekolojik hem de ekonomik olan karbonat, arap sabunu, çamaşır sodası gibi doğa dostu ürünlerle temizlik yapılması konusunda mahallelerde atölyeler yapılması ve kadın kooperatifleri aracılığıyla bu ürünlerin üretilmesine, satılmasına destek olunması için belediyeler çok önemli bir role sahip. Ayrıca Nilüfer Belediyesi, Çanakkale Belediyesi gibi artan örneklerini gördüğümüz kent bostanları da onarıcı tarım, doğa dostu zararlı mücadele yöntemleri, organik atıkların dönüştürülmesi, atalık tohumların çoğaltılması için hem çiftçilere hem de vatandaşlara

BUKET ATLI

Temiz Hava Hakkı Platformu Proje Koordinatörü, Temiz Gelecek Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Greenpeace Akdeniz, Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG) ve Yuva Derneği bünyesinde iklim ve enerji ekolojik okuryazarlık alanlarında kampanyacı, araştırmacı ve proje koordinatörü pozisyonlarında çalıştı. Uzmanlık alanları arasında kurumsal ekolojik dönüşüm danışmanlığı, iletişim ve eğitimlik becerileri, toplantı moderasyonu ve kolaylaştırıcılık, savunuculuk ve kampanya tasarımı, permakültür bulunmaktadır.

deneyim ve bilgi sağlayan yerlere dönüşebilir. Belediyeler kent bostanı kurulmasını alan vererek, kurslar açarak destekleyebilirler. İlçelerde İsveç'te örneklerini gördüğümüz gibi, atıkların getirilip ileri dönüşüm için başka bir ürün yaparak değerlendirildiği, ikinci el eşyaların takas yapıldığı ve bozuk eşyaların tamir edildiği merkezler de açılabilir.

Hava kirliliği konusunda da en büyük sorunlardan birisi olan veri eksikliği meselesine çözüm olarak belediyeler de ölçüm istasyonları kurarak ve verileri online olarak paylaşarak vatandaşlarını havanın sağlık açısından tehlikeli olduğu zamanlarda dışarı çıkmaması için uyarabilirler.

Son olarak da yapılması planlanan kömürlü termik santraller için yurtdışında Sağlık Etki Değerlendirmesi çalışmalarına yerel yönetimlerin öncülük ettiğini görüyoruz.

Türkiye'de de Bursa Nilüfer Belediyesi daha önce bir spor kompleksi için örnek bir çalışma yapmıştı. Şu anda da Eskişehir Büyükşehir ve Tepebaşı Belediyesi ile birlikte Alpu Santrali için yapılan sağlık etki değerlendirme çalışmasını duyurmaya hazırlanıyoruz. Fosil yakıt üreten sanayi tesislerinin izin süreçlerinde Belediyeleri daha aktif yer almaya davet ediyoruz.

ABD ve Avrupa'da gördüğümüz gibi, artık emekli olan kömürlü santrallerden geçimini sağlayan kişilerin adil bir geçiş yapmasını sağlamak da çok önemli. Afşin Belediyesi tarafından 2018'de kurulan güneş enerjisi santrali veya Denizli'nin Tavas ilçesindeki verimli tarım ovalarında kurulmak istenen santrale karşı tarımın desteklenmesi gibi uygulamaları artırmamız gerekiyor. Eysel ısınma ve ulaşım kaynaklı hava kirliliğinin de azaltılması için illerde yapılan ama uygulanmayan Temiz Hava Eylem Planlarının belediyeler tarafından takip edilmesi gerekiyor. 2019 yılında çevre yatırımını yapmadan çalışma muafiyeti tanınacak santraller söz konusu olduğunda binlerce kişinin sosyal medyadan veya arayarak milletvekillerine #temizhavahaktır dediğini unutmamak lazım.

Temiz Gelecek Derneği olarak doğa dostu üretim konularında nasıl çalışmalar yürütüyorsunuz?

Korona virüsü pandemisi pek çok kişiye artık daha önceki düzenin devamının mümkün olmadığını, hatta sürdürülebilir yapsak bile aynı sorunlarla uğraşmaya devam edeceğimizi gösterdi. O yüzden biz de ekolojik ayak izini azaltacak, üretici ve tüketicilerin davranışlarını değiştirecek, ekolojik ve ekonomik çözümlere odaklanmaya çalışıyoruz.

Dünyada canlılığın devamını sağlayan toprağın içerisinde solucan, mikroorganizmalar, bakteriler, mantarlar, algler, böceklerden oluşan ve hakkında hâlâ çok az şey bildiğimiz ilişkiler var. Örneğin, 1 metrekaarelik arazide yaklaşık 1,5 kilo mikroorganizma olduğu söyleniyor.

Yakın dönemde de yer altındaki mantarların ağaçların köklerinde oluşturdukları bazı ağlarla ağaçların haberleşmesini sağladıkları ve neredeyse bir internet sistemi gibi çalıştıkları keşfedildi.

Topraktaki canlılar ise sürekli kimyasal ve radyoaktif kirliliğin yanı sıra ormansızlaşma ve bilinçsiz tarım faaliyetleri sonucu tuzlanma ve erozyon gibi sorunlarla da karşılaşılıyor.

Yanlış kullanım sebebiyle her yıl yaklaşık 24 milyar ton verimli toprağı kaybediyoruz. Toprakta yaşayan organizmalar kendi varlıklarını devam ettiren bizim için de hayati işler yapıyorlar. Bu organizmalar atıkları ve toksik kimyasalları ayrıştırıp zararsız hâle getiriyor, suyu arıtıyor, erozyonu önüyor, verimliliği yeniden sağlıyorlar.

Bu günlerde kimi zaman bilinçsizce daha da fazla kullandığımız bazı petrol temelli temizleyiciler ise maalesef toprak ve sudaki canlılığa oldukça büyük zararlar verebilir. Özellikle petrol temelli bazı temizlik kimyasalları, yüksek miktarda olmaları durumunda, atık su arıtma tesislerindeki bakteriler için zararlı olabilir veya su ve toprakta bozulmadan kalıp, akarsularla göl ve denizlere ulaşarak buralarda yaşayan canlıları ve onlarla beslenen insanların sağlığını tehdit edebilir.

Petrol temelli temizlik kimyasallarına alternatif olarak yayınlanan doğa dostu olan temizlik ürünleri hem ekonomik, hijyenik hem de kısa zamanda biyolojik bozulmaya uğramaktadır.

Temiz Gelecek Derneği olarak bu konuda farkındalık yaratarak, Birleşmiş Milletler Küçük Destek Fonu sayesinde Kazdağları bölgesinde Nusratlı Köyü'ndeki kadınlarla birlikte herkesin kendi evinde yapabileceği ekonomik ve sağlıklı, doğa dostu temizlik kitleri ürettik. Ayrıca herkesin yapabilmesi için internet sitemizde tariflerin olduğu bir Doğa Dostu Temizlik Rehberimiz de var.

Onarıcı tarım için ne yapılmalı?

Kimyasal ilaçlarla, gübrelere ve makinelerle monokültür tarım yaparken topraktaki canlılığa zarar veriyoruz. Topraktaki kimyasal, petrol, plastik ve hatta radyoaktif kirliliğini bile şu anda mantar ve bakterilerle temizlemek mümkün ve bu konuda Ar-Ge çalışmaları tüm dünyada devam ediyor. Fakat eğer topraktaki canlılığı, içinde yaşayan mikroorganizmalar ve böcekler ölürse o zaman tekrar yerine geri getirmek mümkün değil. Topraktaki canlılığın ölmesi demek, toprak ve bitki besin ağının da yok olması demek. Oysaki onarıcı tarım pratikleriyle üretim yaparken hem topraktaki canlılığı onarmak hem kendi organik atıklarımızla toprağı beslemek hem de toprağı karbon gömerek iklim değişikliğiyle mücadeleye katkı sağlamak mümkün. Temiz Gelecek Derneği olarak dünyada giderek yaygınlaşmakta olan onarıcı tarım hareketinin de toprak sağlığı için oldukça önemli olduğunu düşünüyoruz.

KIDEM TAZMİNATI NEREDEN NEREYE?

Kıdem tazminatı, yasada öngörülen çalışma süresini dolduran işçinin iş akdinin belirli nedenlerle sona ermesi hâlinde son ücreti üzerinden kıdemine göre ödenen tazminat olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda hukuki niteliği konusunda iş akdinin sona erme zamanına bırakılan bir miktar tazminat olduğu görüşü bulunmaktadır. Öte yandan iş güvencesini sağlayan bir uygulama ya da işçinin iş akdine bağlılığını güçlendiren bir müessese olarak da tanımlanabilmektedir.

Bu çerçevede, halihazırda 1475 sayılı kanunun yürürlükte bulunan 14. maddesine göre, asgari bir yıllık kıdemi bulunan işçinin iş akdinin işçi ya da işveren tarafından aynı madde sayılan nedenlerle feshedilmesi ya da işçinin ölümü durumunda geçen her tam yıl için son ücreti üzerinden otuz günlük ücret tutarında ödeme yapılmaktadır.

İlk olarak 15 Haziran 1936 yılında yürürlüğe giren 3008 sayılı kanunla işçilere tanınan bu hakkın kapsamı, işçi sınıfının emek ve mücadelesiyle zamanla daha da iyi bir noktaya taşınmış, 1975 yılından itibaren ise yukarıda açıklandığı şekliyle uygulanmaya başlanmıştır. Kıdem tazminatının hukuki niteliğine dair görüşler bir yana, işçi sınıfı tarafından bu uygulama iş güvencesine dair koruyucu bir mekanizma olarak görülmekte ve mevcut piyasakoşullarına göre alınterinin karşılığını almakta zorlanan işçiye bir nebze de olsa nefes aldıracağı kabul edilmektedir.

1936'dan bu yana kıdem tazminatı konusunda pek çok tartışma açılmışsa da hâlâ güncelliğini koruyan tartışma konusu, 1950'li yıllardan beri uygulanmaya çalışılan kıdem tazminatı fonu müessesidir. Halihazırda her bir ay için işçinin ücretinin %12,5'i oranında kıdem tazminatı ödemesi yapan işverenlerin, maliyeti düşürmek gayesiyle savunduğu fon sisteminde ise bu oranın

işveren açısından çok daha aşağı bir seviyeye çekilmesi, ayrıca işçinin ücretinden de bir miktar kesinti yapılmasının planlandığı ve ayrıca fonda bu şekilde biriktirilen paranın yalnızca bir miktarının işçiye 60 yaşında defaten ödenmesi, kalan kısmın ise aylık olarak ödenmesi şeklinde düzenleme öngörüldüğü basına yansımış durumdadır.

Bir kısım işverenin de her ne kadar oransal bir düşüş söz konusu olsa da peşin ödeme yükümlülüğü gibi nedenlerle karşı çıktığı bu yeni düzenlemede, işçiler açısından ise kazanılmış hakların tarumar edileceği açıkça anlaşılmaktadır. Zira zar zor geçimini sürdüren işçiler açısından, ilaveten bir de kıdem tazminatı fonu için kesinti yapılacak olması, fonda biriken paranın yalnızca bir kısmının yeniden elde edilebilecek olması ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Bireysel emeklilik sistemi mantığına benzer şekilde tasarlanan fon sisteminde biriken bu paranın akıbeti konusunda da -işsizlik sigortası fonu örneği karşısında- endişe duyan işçiler, bu haftadan itibaren alanlara da çıkmak suretiyle AKP' ye gerekli mesajları vermiştir.

Sendikal yaşama girdiği günden bu yana klasik işveren sendikası mantığıyla hareket etmeyeceğini açıklayan SODEMSEN 'in bu konuda da işçilerin kazanılmış haklarına yönelik saygı duyan yaklaşımı, SODEMSEN üyesi belediyelerde gerçekleşen demokratik protesto açıklamalarında da kendisini göstermektedir. Türkiye genelinde neredeyse tüm belediyelerde hem Belediye-İş hem de Genel-İş üyesi işçiler kıdem tazminatı fonuna karşı açıklamalar gerçekleştirdiler. Bu konuda SODEMSEN 'in işçilerin yanında yer alan tutumunun yanı sıra işçi sendikalarının da kıdem tazminatına dokundurmama noktasında ortaklaşması da gözden kaçırılmaması gereken bir husustur. AKP tarafından sürekli ısıtılıp gündeme getirilen kıdem tazminatı hakkında CHP Emek Bürolarının 5 Haziran 2017 tarihinde düzenlediği çalıştaya Türk-İş, DİSK ve Hak-İş Genel Başkanlarının birlikte katılımının kamuoyunda oldukça ses getirdiği unutulmamalıdır. Bugün de, özellikle işçi sendikalarının ayırsız şekilde konuya karşı açıklamalar yapması ve net tutum alması karşısında iktidarın düzenlemeyi meclise getirme yönünde ısrarlı tutum içerisine girmesi beklenmese de, işçilerin kazanılmış hakları için her an tetikte yaşamaya zorlanması inkâr edilemez bir gerçeklik olarak karşımızda durmaktadır.

SODEMSEN
Sosyal Demokrat Kamu İşverenleri Sendikası

“Av. HÜSEYİN CAN GÜNER”

SODEMSEN Hukuk Müşaviri

“ÇARPIK KENTLEŞMENİN ÖNÜNE GEÇECEĞİZ”

Belediyeniz sınırları içerisinde ne tür çevre sorunları var?

VAHAP SEÇER: Modern toplumun doğaya karşı sürdürdüğü insan merkezli yaklaşım nedeniyle gün geçtikçe artan çevre sorunları, buna bağlı oluşan iklim değişikliği ve küresel ısınma tüm dünyayı olduğu gibi kentimizi de etkiliyor. Biz 321 kilometrelik sahil şeridinde ve eşsiz doğa harikasına sahip kentimizde hem mevcut çevre sorunlarını hem de oluşabilecek çevre sorunlarını en aza indirebilmek adına Büyükşehir Belediyesi olarak sürdürülebilir bir çevre politikası ile çalışmalar gerçekleştiriyoruz. Kentimizde insan kaynaklı oluşan kara ve deniz kirliliğini en aza indirmek için çalışıyoruz.

Bunun yanı sıra ilçelerimizin üretmiş olduğu katı atıkların kısmen de olsa vahşi katı atık depolama şeklinde yapılması, hafriyat toprağı, inşaat, yıkıntı atıklarının izinsiz bir şekilde çevreye bırakılması gibi sorunlarımız da var. Mersin Büyükşehir Belediyesi olarak ilimizdeki vahşi depolamayı tamamen ortadan kaldırma konusunda kararlıyız. Bu maksatla bütün ilçelerimize katı atık aktarma istasyonu kurarak ilimizde ortaya çıkan evsel nitelikli atıkları Mersin, Silifke ve Tarsus'ta kurmuş olduğumuz düzenli depolama tesislerimize taşıyoruz. 15 Haziran itibarıyla atığını taşımadığımız ilçe kalmadı. Aynı şekilde kentimizde kontrolsüz ve izinsiz bir şekilde dökülen hafriyat toprağı, inşaat, yıkıntı atıklarını kontrol altına almak amacıyla Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı ve Zabıta Dairesi Başkanlığımızla ortak olarak kurduğumuz denetim ekipleri vasıtasıyla denetimlerimizi artırdık ve izinli dolgu ve depolama sahalarımızda bu tür atıkların yönetimini yapıyoruz.

Ayrıca, Mersin genelinde çok fazla sulak alan ve tarımsal sulama havuzunun bulunması (45 bin 984 adet), tarımsal faaliyet çeşitliliğinin bataklık bölgelerinin yoğun olması nedeniyle başta sivrisinek olmak üzere çok çeşitli haşere türlerinin yaygınlığı ve yoğunluğu sağlığı tehdit ediyor. Özellikle haşerenin üreme alanı olan sulama havuzlarına lepistes balıklarının salınarak, haşere üremesinin önüne geçilmesi için inovatif bir bakış açısıyla biyolojik mücadeleye başladık.

Plansız ve düzensiz yapılaşma sonucunda sanayi, eğlence yerleri ve yaşam konut alanlarının iç içe bulunmasından dolayı gürültü problemi ve özellikle kırsal alanlarda atık su altyapı sisteminin yetersiz olmasından kaynaklı kirlilik, ilimizin çevre sorunlarının arasında yer alıyor. Gürültü kirliliğini önlemek amacıyla öncelikle Mersin İli Gürültü Haritası'nı oluşturduk. Daha sonra bu gürültü kaynaklarına göre Stratejik Gürültü Eylem Planı'nı hazırladık. Şimdi ise gerek gürültü bariyerleriyle gerek diğer uygun yöntemlerle gürültüyü azaltacak uygulamalar yapmaya başladık. Atık su üretilen tüm yerlerde arıtma tesisleri planlayarak atık sularımızın arıtılmadan alıcı ortamlara verilmesini engellemeye çalışıyoruz. Bu amaçla yurtdışı hibeler alarak hızlı bir şekilde çalışmalarımızı yürütüyoruz. Ayrıca sanayi alanlarının yerleşimle iç içe olması ve belirli sektörlere bölünmüş sanayi bölgelerinin kurulmamış olmasından dolayı oluşan hava, su ve toprak kirliliği de kentimizin belli başlı çevre sorunları arasında. 1/5000 Nazım İmar Planlarımızın hazırlanması noktasında son aşamaya yaklaştık. Böylece kentimizin daha planlı ve düzenli yerleşimini sağlayacağız. Çarpık kentleşmenin önüne geçeceğiz. Çarpık kentleşmeden kaynaklı her türlü olumsuzlukların da oluşumunu engelleyerek Mersin'in yeşilin maviiyle buluştuğu ferah ve mutlu bir kent olmasını sağlayacağız.

6360 Sayılı Yasa ile il sınırları Büyükşehir Belediyesi sınırı olarak belirlenmiş. Büyükşehir Belediyesi'nin yetki ve sorumluluğu il sınırlarına kadar dayanmıştır. Yasa değişikliği ile birlikte yıl boyunca yapılan haşere ile mücadele il genelinde verilmeye başlanmıştır. Yaklaşık 98 araç, yüzlerce ilaçlama ekipmanı ve 500'e yakın ilaçlama personeliyle kent genelinde kaynak olarak belirlediğimiz 100 binden fazla üreme noktasında uygulamalar yapıyoruz.

15 metre ve üzeri tüm cadde, bulvar, sokak, meydanlar ve yolların temizliği yine belediyemizin yetki ve sorumluluğuna geçmiştir. 50'ye yakın küçük ve büyük hacimli süpürge araçlarıyla günde yaklaşık 4 bin km olan sorumluluk alanımızın temizliğini düzenli ve sürekli yürütüyoruz. Ülkemizde mevcut yasa ve yönetmeliklerden kaynaklı ilçe belediyeleri ile Büyükşehir Belediyesi arasında yetki karmaşası var. Özellikle atıkların kaynağında ayrıştırılması, toplanması ve taşınması işlerinin ilçe belediyelerinde olması, sağlıklı bir yönetim sisteminin yürütülebilmesi sebebiyle Büyükşehirlerin yetki ve sorumluluğunda olan aktarma istasyonları ve düzenli depolama alanlarında sıkıntılara neden oluyor. Bu nedenle atık yönetiminin, su yönetiminde olduğu gibi tek elden yönetilmesinin sağlıklı ve verimli bir çözüm olduğunu düşünüyorum.

Mersin Büyükşehir Belediyesi olarak ilimizde üretilen yaklaşık 1.600 ton karışık evsel nitelikli atıkların yönetimini sağlıyoruz. İlimizde bulunan 48 adet vahşi (düzensiz) depolama yapılan alanların kapatılmasını sağladık. Üretilen tüm atıkları çok ciddi maliyetleri de üstlenerek ilimizde bulunan 3 adet Katı Atık Düzenli Depolama Alanlarına taşımaya başladık. Tüm ilçelerinde bulunan vahşi depolama alanlarını kapatan ve düzenli depolama yaptırın ülke genelinde tek Büyükşehir Belediyesi olduğumuzdan bahsedebiliriz.

Pandemi süreci çevre stratejilerinizde bir değişikliğe neden oldu mu? Önceliklerinizde değişiklik yarattı mı?

VAHAP SEÇER: Özellikle COVID-19 gibi salgın hastalıklarda oluşan tıbbi atıkların diğer tıbbi atıklardan farklı bir toplama, sterilizasyon ve bertaraf yöntemine ihtiyaç duyuldu. İnsan ve çevre sağlığının korunması daha da önemli hâle geldi. Tıbbi atık toplama ve bertarafında yetki sahibi olan Büyükşehir Belediyemiz toplama yöntemi, sterilizasyon şartları ve bertaraf yöntemlerini pandemi şartlarına uygun hâle getirerek bu sorumluluğunu eksiksiz bir şekilde yerine getirdi.

Pandemi süresince 15 metre ve üstündeki tüm cadde, bulvar, sokak ve meydanların, yolların, park ve oyun bahçelerinin, vatandaşların ortak kullanım alanlarının, kamu kurum ve kuruluşlarının, iş yerlerinin, üst geçitlerin, vatandaşların kullanımına açık asansör hizmeti verilen yerlerin dezenfeksiyon işlemleri eksiksiz olarak yapıldı ve yapılmaya devam ediyor.

Pandemi sonucu oluşan ve halkımızın bir kısmını önemli ölçüde etkileyen ekonomik ve sosyal sorunlara Büyükşehir Belediyesi olarak katkı sağlamak önceliğimiz ve çalışmalarımız bu yönde yoğunlaştı.

Haftanın Röportajı /1

“VAHAP SEÇER”

Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı

Bölgenizde iklim değişikliğinden kaynaklanan ne tür sorunlar gözlemliyorsunuz? Önlemleriniz neler?

VAHAP SEÇER: Küresel ısınma sonucu oluşan iklim değişikliği nedeniyle kentimiz genelinde fırtına, aşırı yağış, dolu, sıcak hava dalgası gibi aşırı meteorolojik hava olayları meydana geliyor ve bu hava koşullarından kaynaklı sel, taşkın ve toprak kayması gibi afetler yaşanıyor.

İl Afet Yönetim Planı'nın hayata geçirilmesi için çalışmalar yapılıyor. Bu planın uygulanmasında Belediyemiz de aktif rol alıyor. Şehir planlamasında yapılan düzenlemeler, altyapı sistemlerinin uygun hâle getirilmesi, menfez, köprü, vb. teknik işler yapmak; Yağmursuyu Eylem Planı'nı hazırlayarak oluşabilecek yoğun yağışları rahatlatmak vb. birçok teknik dokunuşlarla çözümler üretmeye çalışıyoruz.

Ayrıca Büyükşehir Belediyesi olarak okullarda öğrencilere, çeşitli etkinliklerle vatandaşlara, kamu kurum ve kuruluşlarına, belediye personeline iklim değişikliği, sonuçları ve bireysel katkı sağlama kapsamında bilinçlendirme ve farkındalığının artırılmasına yönelik eğitimler veriyoruz.

İklim konusunda hayata geçirmeyi planladığınız projeler, programlar, uygulama alanları var mı?

VAHAP SEÇER: Büyükşehir belediyemizin kendi faaliyetleri sonucunda oluşan karbon ayak izinin hesaplanması ve yine il genelinde iklim değişikliğine sebep olan sera gazı envanterinin oluşturulması, takip edilmesi ve sonrasında azaltılmasına yönelik çalışmalarımız devam ediyor.

Çeşitli kurum ve kuruluşların açtığı hibe çağrılarında iklim değişikliğine karşı bilinçlendirmenin, bilgilendirmenin ve farkındalığın artırılmasına yönelik projelerimizle -ulusal ve uluslararası kuruluşlardan hibe desteği alarak- farkındalık çalışmaları yürütüyoruz. İklim konusunda yeni projelerimiz hazırlanırken bu projelerimiz için başvurularımız, hibe arayışlarımız sürüyor.

Yine Mersin Büyükşehir Belediyemiz tarafından yürütülen katı atık yönetimi kapsamında, il genelinde tüm ilçelerde katı atık aktarma istasyonları kurularak taşımadan kaynaklı yakıt tüketiminde tasarruf yapılıyor. Bunun yanında daha az yakıt tüketilerek iklim değişikliğine sebep olan sera gazlarından karbon emisyonunun azaltılması sağlanıyor. Ayrıca katı atık düzenli depolama sahalarımızda depolanan çöpten ortaya çıkan metan gazının yakılarak elektrik enerjisine dönüştürülmesiyle hem iklim değişikliğine sebep olan ve karbondioksit göre 21 kat fazla zararlı metan gazının bertarafı sağlanıyor hem de üretilen elektrikle ekonomiye katkı sağlanıyor. Çöp alanlarımızdan saatte yaklaşık 10 MW elektrik üreterek 60 bin konutun aydınlatmasına eşdeğer enerji sağlanıyor.

İklim Eylem Planınız var mı? Hazırlamayı düşünüyor musunuz?

VAHAP SEÇER: Mersin Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı bünyesinde İklim Değişikliği ve Temiz Enerji Şube Müdürlüğümüzü kurduk. İklim Eylem Planlarında azaltım senaryoları arasında değerlendirilen farkındalık eğitimleri yeni kurulan şube müdürlüğümüz tarafından okullarda ve kurumumuz bünyesinde bilgilendirme ve bilinçlendirme noktasında verilmeye başlandı.

İklim Değişikliği Eylem Planı hazırlanması ile ilgili ön hazırlık çalışmaları başlatıldı. Eylem Planı Hazırlık çalışmalarına, ilgili kurum ve kuruluşların, sivil toplum örgütlerinin katılacağı çalıştaylar düzenlenerek, katkı ve yön vermesi planlanmıştır. Ancak tüm dünyayı sarsan COVID-19 salgını nedeniyle sürecin çalıştaylar oluşturmaya uygun hâle gelmesini bekliyoruz. Yapılan farkındalık eğitimlerine de pandemi nedeniyle ara verdik. İlimiz Sera Gazı Envanteri ve İklim Değişikliği Eylem Planı hazırlanmasına yönelik çalışmalar ise devam ediyor.

Çeşitli kurum ve kuruluşların açtığı, iklim ve çevre konulu hibe çağrılarında Mersin Büyükşehir Belediyesi olarak başvurduk.

1. Avrupa Birliği katılım öncesi yardım aracı programı (IPA) kapsamında, kamuoyunun iklim değişikliği konusunda farkındalığının artması, adaptasyonun sağlanması ve iklim değişikliğine neden olan faktörlerin azaltılması için yerel temsilcilerle ortak çalışma planları ile Mersin'de atık yönetimi kapasitesinin artırılması amacıyla "İklim Değişikliğine Karşı Çıkın (Stand up to Climate Change) Projesi" ile hibe aldık ve projeyi başarıyla tamamladık.

2. Türkiye ve Avrupa Birliği arasında şehir eşleştirme hibe programı kapsamında şehir eşleştirme uygulamalarını geliştirmek ve eşleştirme yapılan belediyelerde kapasite geliştirme faaliyetlerini teşvik etmek amacıyla "Türkiye ve Polonya Arasında Çevre Ortaklığı (Partnership for Environment Between Turkey and Poland) Projesi" ile hibe aldık ve bu projeyi de başarıyla tamamladık.

3. Kanada Yerel Girişimler Fonu (CFLI) 2020 hibe çağrısına "Kırsal Alanlarda İklim Değişikliğine Karşı Bilinçlendirme Projesi" ile başvuru yaptık. Projenin temel amacı; Mersin ili sınırları içerisindeki kırsal bölgede yaşayan, kırılgan grup olarak adlandırılan, kısmen bilgiye ve çeşitli organizasyonlara ulaşmakta ve erişmekte zorluk çeken öğrencilere İklim Değişikliği, Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Karbon Ayak İzi, Ambalaj Atıklarının Geri Kazandırılması gibi konularda eğitim vermek, öğrencilerin bilinç ve bilgi düzeylerinin artırılmasına katkı sağlamak.

4. Kentimizin 321 km kıyı şeridinde sahip bir deniz şehri olması nedeniyle deniz kirliliğini önlemeyi ve kirliliğin iklim olumsuz etkilerini minimize etmeyi hedefleyen, Akdeniz'e kıyısı olan şehirler tarafından MEDCITIES isimli organizasyon kuruldu. MEDCITIES'in "Ocean Innovation Challenge Preliminary" isimli hibe proje çağrısına "LITTERLESS MERSİN" isimli projemizle Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığımız olarak başvuru yapılmıştır. Bu projeye Mersin ili kıyı, liman ve turizm tesislerinin yer aldığı bölgede yenilikçi ve teknolojik yöntemler kullanılarak deniz kirliliğinin azaltılması ve bu sayede Mersin'in turizm potansiyelinin ortaya çıkartılarak ekonomik ve sosyal katkıya dönüştürülmesi amaçlanmıştır.

5. Mersin Büyükşehir Belediyesi, Adana Büyükşehir Belediyesi, Hatay Büyükşehir Belediyesi, Antalya Büyükşehir Belediyesi ve ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü ile bölgemizde deniz kirliliği oluşturan tüm etmenlerin kaynağını tespit etmek, projeler üretmek ve uygulamalar yaparak temiz bir Akdeniz oluşturmak için "TEMİZ AKDENİZ" projesini başlattık.

Bu amaçla 4 Büyükşehir Belediye Başkanı ve ODTÜ ile protokol imzalayarak kangren hâline gelmiş önemli bir sorunun çözümü için bir adım attık. İklim değişikliğinin bölgemiz denizlerinde yarattığı ve yaratacağı olumsuzlukları önlemeye çalışacağız.

“SEL FELAKETİNİN KENTİMİZE MALİYETİ 500 MİLYON TL”

Haftanın Röportajı/2

“ZEYDAN KARALAR”

Adana Büyükşehir
Belediye Başkanı

Belediye sınırları içinde ne tür çevre sorunları var?

ZEYDAN KARALAR: Belediyemizin yaşadığı sorunlar; geri dönüşümcüler sitesinden kaynaklanan atıkların gelişigüzel atılması ve yaz aylarında bazı atıkların yanması sonucu oluşan çevresel sorunlar. Kent içerisinde yer alan DSİ drenaj kanallarının sağlıklı soluma kenarlarına atılan moloz, hafriyat, kimyasal, plastikve benzeri atıkların gelişigüzel dökülmesi. Eylül-ekim aylarında çiftçilerin ikinci ürün ekmek için üst üste tahıl ekiminde daha kolay sürüm yapmak gibi nedenlerle yasak olmasına rağmen anız yakımı ve oluşturduğu tahribat ve kirlilik. Kış aylarında ilimizin sosyo-ekonomik yönden düşük olan ve doğal gaz altyapısı olmayan bölgelerinde standartlara uymayan katı yakıtların (kalitesiz kömür, lastik, tezek, tekstil atıkları ıslak odun, boya ve boya ürünleri vb.) yakılması sonucu Adana kent merkezinin topografik yapısından dolayı oluşan hava kirliliği.

- İlimiz kent merkezindeki yerleşim alanlarına yakın bölgelerde açık havada gerçekleştirilen odun kömürü (mangal kömürü) imalat yerlerinden kaynaklanan hava ve çevre kirliliği.
- Adana'nın güneyinde yer alan Yumurtalık ve İskenderun Körfezi'nde bulunan ve yapılması planlanan termik santrallerin yarattığı ve yaratacağı çevre ve sağlık sorunları.
- İlimiz Karataş yolu üzeri Kanara bölgesinde çok sayıda düzensiz hayvan kesim ve besi yerlerinden kaynaklanan çevresel (hayvansal atıklar, koku vb.) sorunlar.
- İlimiz kent merkezinin içinden geçen Tarsus - Adana - Gaziantep otoban yolundan kaynaklanan gürültü kirliliği.

İlimiz içerisinde bulunan baraj gölünün mevcudiyeti, düzensiz kentleşmenin varlığı ve sıcak bir iklime sahip olmamız nedeniyle çok sayıda vektörün (sivrisinek, karasinek, hamamböceği, pire, kene) yarattığı sorunlar olarak sıralanabilir.

Daha önce 4 merkez ilçeden toplanan katı atık, yeni Büyükşehir Belediye kanunuyla birlikte 15 ilçeden toplanıyor. Adana Büyükşehir Belediyesi sorumluluğundaki Entegre Katı Atık Bertaraf Tesisi'nde, kent dördü bir yanından gelen çöplerin Aktarma İstasyonları aracılığıyla toplanmasıyla, vahşi depolamaların önüne geçilmiştir. Büyükşehir belediyesinin hizmet sınırlarının tüm il sınırları olmasıyla sağlıklı içme suyu teminine sağlam kanalizasyon alt yapısının oluşturulması noktasında sorumluluklarımızı artmıştır. Mücavir alan sınırlarının artması sonucunda vektörle mücadele çalışma yükümüz artmıştır.

Pandemi süreci çevre stratejilerinizde bir değişikliğe neden oldu mu? Önceliklerinizde değişiklik yarattı mı?

ZEYDAN KARALAR: Pandemi, dünya genelinde üretim ve tüketimi azalttığından, buna seyahat yasakları gibi önlemler eklenince, atmosfer kirliliği nispeten azalmıştır. İnsanlar fosil kaynaklı yakıtların kullanımında daha dikkatli ve bilinçli davranmaya başlamıştır. Yaşananlar yeryüzündeki kaynakların daha bilinçli kullanılması gerektiği gerçeğini insanlığa göstermiştir.

İklim değişikliğinin yarattığı, daha önceden de görülen sars, mers, ebola vb. salgın hastalıkların artması, küresel çapta sağlık, ekonomik ve sosyal yönden yaşama olan etkilerinin en aza indirilmesi için gerekli altyapı ve önleme çalışmalarını içeren bir strateji belirlenecektir.

Bölgenizde iklim değişikliğinden kaynaklanan ne tür sorunlar gözlemliyorsunuz? Önlemleriniz neler?

ZEYDAN KARALAR: İklim değişikliğinin etkisiyle yaşadığımız tahmin ettiğimiz düzensizlikler yaşıyoruz. 24 Aralık 2019 sonunda meydana gelen yağmurla metrekaresine 240 kg yağış düşmüş ve Adana'da son 56 yılın en yoğun yağmurları yaşanmıştır. Can kaybı olmaması en önemli tesellimizdir ancak hayatı olumsuz etkilemiş ve mal kaybına, hasara neden olmuştur. Tüm dereler dolup taşmış, evleri su basmış ve evleri su altında kalan ve selde mağdur olan vatandaşlar için kurtarma çalışmaları belediyemizde yapılmıştır. Yüreğir, Sarıçam, Seyhan, Karataş, Yumurtalık ilçelerindeki tarım arazileri de sular altında kalmış, mahsulleri sular altında kalan çiftçiler çok zarar etmişlerdir. Sel felaketi kentimizde 500 milyonluk zarara neden olmuştur.

İklim değişikliğinin kentimizdeki zararlarının etkisini azaltmak maksadıyla altyapı çalışmalarına hız verilmiş, sorunlu tüm bölgeler araştırılmıştır. Selden zarar gören vatandaşlarımıza nakdi yardım yapılmış, çiftçilerimize destek çalışmaları devam etmiştir.

Kentimizde katı yakıt kullanımının fazla olması hem insan sağlığını hem de küresel ısınmayı etkileyen bir durumdur. Hava kirliliğinin yıkıcı etkilerini azaltmak için küresel ısınmaya engel olmak amacıyla;

- Kentimizde kömür kullanımını yasaklama ve daha fazla noktada doğalgaza geçilmesi,
- Kömür santrallerinin denetiminin artırılması,
- İnsanları toplu taşımacılığa özendirme ve elektrikli toplu ulaşım araçları kullanımının yaygınlaştırılması,
- Kentlerde arabaların egzozlarından kaynaklanan kirliliğin azaltılması için önlemler alınması,
- Karbon piyasası ya da vergisi yaratılması,
- Sanayi tesislerinin bacalarına filtre takılması, sanayi kuruluşlarına yönelik yer seçiminin düzenli yapılması yönünde çalışmalarımız çözüm odaklı olarak devam edecektir.

İklim konusunda hayata geçirmeyi planladığınız projeler, programlar ve uygulama alanları var mı?

ZEYDAN KARALAR: İklim Değişikliği konusunda çalışan uzman teknik ekibimiz bulunmaktadır. En yakın zamanda Meclis kararı ile İklim Değişikliği ve Yenilenebilir Enerji Müdürlüğü kurulup uzman ekibimiz tarafından çalışmalara devam edilecektir.

Emisyon Envanteri Raporu; İklim Değişikliği Eylem Planı ve Uyum Planlarının hazırlanması gerçekleştirilecek olup bu kapsamda kamu kurum ve kuruluşları STK'lar ve Üniversite birlikteliğinde çalıştaylar, konferanslar, kongreler gerçekleştirilecektir

Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) oluşturulup veri analizi sisteme kaydedildikten sonra hava kirliliği ve iklim değişikliğine neden olan emisyonlar güncel olarak takip edilecektir.

Trafik emisyonlarının azaltılması amacıyla belediyemiz otobüslerinin elektrikle çalışan otobüslere dönüştürülmesi ve vatandaşlarımızın toplu taşımaya özendirilmesi sağlanacaktır.

İklim Eylem Planınız var mı? Hazırlamayı Düşünüyor musunuz?

ZEYDAN KARALAR: Emisyon Envanteri Raporu, İklim Değişikliği Eylem Planı ve Uyum Planlarının hazırlanması yakın zamanda gerçekleştirilecektir

“KADIKÖY’Ü ‘İKLİM DOSTU KENT’ YAPMA TAAHÜTÜMÜZ VAR”

Belediyeniz sınırları içerisinde ne tür çevre sorunları var?

ŞERDİL DARA ODABAŞI: Kadıköy gibi yoğun yapılaşmanın olduğu, ulaşım altyapısının merkezinde, yeşil alanların hızla yok edilerek kente katıldığı bir deniz kenarı yerleşiminin karşı karşıya olduğu riskler alanlar itibarıyla farklılık göstermektedir. İnşaat faaliyetleri sonucu artan hava kirliliği, iklim değişikliği ve betonlaşmanın etkisi ile artan ısı adası etkisi, ticari ve yerleşik yapının bir arada olması ve eğlence-rekreasyon alanlarının yoğunluğundan kaynaklı gürültü kirliliği, iklim kaynaklı çevre sorunları, meteorolojik afetler ve doğal afetler Kadıköy’ün en büyük çevre sorunlarını oluşturmaktadır.

Kadıköy Belediyesi iklim eylem planı hazırlayan belediyelerden. Bu süreci anlatır mısınız? Kritik başarı faktörleri neler? Nelere dikkat etmek gerekiyor? Hangi taahhütlere imza atılmış oluyor?

ŞERDİL DARA ODABAŞI: Kadıköy Belediyesi olarak hem kurumsal hem de ilçe ölçeğinde iklim değişikliğine yönelik çalışmalar yürütmekteyiz. Kadıköy Belediyesi 2010 yılından beri çevre ile ilgili hedeflerini gerçekleştirmek için hem kurumsal hem de ilçe ölçeğinde birçok enerji verimliliği çalışmaları içerisinde yer almıştır.

2009 yılında ICLEI (Local Governments for Sustainability) ve Bölgesel Çevre Merkezi (REC Türkiye) tarafından koordine edilen “İklim Dostu Kentler Kampanyası” niyet belgesini imzalayan Kadıköy Belediyesi, iklim değişikliği ile mücadele etmek, enerji ve su verimliliğini sağlamak, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını desteklemek ve sürdürülebilir kentsel planlama alanında çalışmalar yürütmektedir.

Belediyemiz 2012 yılında, Avru daha önce Sürdürülebilir Enerji Eylem Planı olarak talep ettiği eylem planlarının yanına adaptasyonu da eklemiştir. Böylece enerji ile birlikte adaptasyonun da iklimin bir gerekliliği olduğu ortaya çıkmış ve bizim de faaliyetlerimiz arasında yer alan İklim Değişikliği Eylem Planı hazırlık çalışmalarımıza bir dayanak olmuştur.

Pandemi süreci çevre stratejilerinizde bir değişikliğe neden oldu mu? Önceliklerinizde değişiklik yarattı mı?

ŞERDİL DARA ODABAŞI: Pandemi süreci çevre stratejilerimizde bir değişiklik yaratmadı, sadece çevrenin korunmasına yönelik çalışmalarımızda önceliklerimiz değişti. Örneğin, her yıl düzenlediğimiz Çevre Festivalini bu yıl düzenlemedik, ancak 5 Haziran Dünya Çevre Günü’nde tek kullanımlık ürünler yerine uzun ömürlü, ambalajsız ve ekolojik ürünlerin yer aldığı, Feneryolu’nda bulunan “Dükkan”ın açılışını yaparak Kadıköy’de “Atıksız Yaşam Hareketi”ni başlattık. Çevresel problemleri azaltmak ve doğal hayatın sürdürülebilirliğini sağlamak için bireysel olarak tüketim alışkanlıklarını değiştirmek amacıyla başlatılan Atıksız Yaşam Hareketi’nin 4 farklı aşamasını Kadıköy’de uygulamaya başladık. Bu aşamalar ‘Atıksız Dükkan’, ‘Mobil Atık Getirme Merkezi’, ‘Atıksız Yaşam Sokağı’, ‘Tek Kullanımlık Plastiklerin Azaltılması’ olarak uygulanıyor.

Bölgenizde iklim değişikliğinden kaynaklanan ne tür sorunlar gözlemliyorsunuz? Önlemlerinizi neler?

İklim değişikliği senaryolarına göre, ortalama hava sıcaklığında görülebilecek bir-iki derecelik artış, aşırı hava sıcaklıkları ve şiddetli yağışlarda birkaç kat artış anlamına gelmektedir. Son yıllarda dünyanın birçok bölgesi şiddet, etki, süre ve oluştuğu yer bakımından eşi benzeri olmayan çok sayıda hidro-meteorolojik afetlere sahne olmaktadır. Bu durum sahile kıyısı olan Kadıköy’ü de önemli ölçüde etkilemektedir. 2017 yılı Temmuz ayında gerçekleşen Downburst (süper hücre) doğa olayı bu duruma en somut örnektir.

Kentsel yenilemenin de etkisi ile ilçemizde birçok binanın inşası devam ediyor. Bu kapsamda da betonlaşma ne yazık ki artış gösteriyor. Betonlaşmanın etkisinin iklim değişikliği ile birleşmesi ile kentsel ısı adası etkisi artıyor. Bunun önlenmesi için özellikle yeşil alan ve yeşil koridorların artırılması, yeşil-mavi dengesinin sağlanması ve kentin soğutulmasına yönelik yeşil çatı uygulamaları ile binalarda açık renk çatı ve cephe malzemelerinin kullanılması gerekiyor.

İklim değişikliğinin bir diğer olumsuz etkisi de farklı canlı türlerinin yaşam alanlarımızdaki tehditleri olarak nitelendirilebilir. Örneğin, yaklaşık dört senedir devam eden tırtıl istilasına bölgedeki tüm yeşil bitkiler, ağaçlar maruz kalıyor. Bu da belediyemize ekstra bir yük getiriyor. Aynı zamanda sivrisineklerin de sayısında artış gözlemlendiği dönemler olduğundan kamuoyu bilinçlendirmesi ile bu tür tehlikelerin önüne geçilmeye çalışılıyor.

İklim konusunda hayata geçirmeyi planladığınız projeler, programlar, uygulama alanları var mı?

ŞERDİL DARA ODABAŞI: Sürdürülebilir Enerji ve İklim Adaptasyon Eylem Planlarımız doğrultusunda hazırladığımız ve halihazırda devam etmekte olan enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kullanımı, su verimliliği, iklim değişikliğine uyum ve halk sağlığının korunmasına yönelik uygulamayı planladığımız projelerimiz var. Şu an devam etmekte olan, Avrupa Komisyonu tarafından Horizon 2020 “Araştırma ve İnovasyon Programı” tarafından finanse edilen büyük ölçekli tanıtım projesi “Making City” projesi ile Pozitif Enerji Bölgesi (PED) konseptini takiben düşük karbonlu şehirlere yönelik kentsel enerji sistemi dönüşümünü ele almayı ve göstermeyi hedeflemektedir. Kadıköy Belediyesi bu proje içerisinde “izleyici” olarak yer almaktadır. Bu kapsamda belirlediğimiz bir alanda yenilenebilir enerji kaynak kullanımına yönelik hazırlanan projenin etüt çalışmaları devam etmektedir.

Bir diğer proje ise Avrupa Birliği’nin Horizon 2020 Araştırma ve Yenilik Programı kapsamında finansman alan InSpires Projesi olup belediyemiz “İklim Uyum Sürecinde Toplumsal Direncin Arttırılması Projesi” ile hibe almaya hak kazanmıştır. Proje kapsamında, toplumsal zorluklar olarak kabul edilen “sağlık ve çevre” konularına odaklanan, hassas gruplara özel önem veren, katılımcı bir yaklaşımla ilçemizdeki kırılğan nüfusun (yaşlılar, engelliler, çocuklar, kronik hastalığı olanlar vb.) iklim değişikliği, afetler, sıcak hava dalgaları ve hava kirliliğinden zarar görebilirliğini en aza indirmek için bir “Çevre İzleme ve Erken Uyarı Sistemi” kurulması hedeflenmektedir. Ayrıca projenin sosyal destek ayağı kapsamında oluşturulacak gönüllü grubu ve erken uyarı sistemi koordinasyonu ile ilçemizdeki dezavantajlı nüfusun iklimsel afetler ve acil durumlara karşı dirençli hâle getirilmesi hedeflenmektedir.

Peki nedir bu Atıksız Yaşam Hareketi?

Dünyada on yılı aşkın süredir gelişmekte olan “Atıksız Yaşam Hareketi” basit bireysel çabaların uygulama adımlarından oluşmaktadır. Yani, Atıksız Yaşamın Beş Temel Adımı’nı günlük hayatımızın bir parçası haline getirerek dolaylı olarak doğa için yapabileceğimiz en büyük iyiliklerden birini gerçekleştirmiş olacağız.

Atık üretmeden yaşamak ve sadeleşmek için Reddet, Azalt, Yeniden Kullan, Ayrıştır ve Dönüştür/Kompost yap.

Haftanın Röportajı / 3

“ŞERDİL DARA ODABAŞI”

Kadıköy Belediye Başkanı

İklim Eylem planınız var mı? Hazırlamayı düşünüyör musunuz?

ŞERDİL DARA ODABAŞI: Belediyemiz, 2017 yılında, Merkezi Finans ve İhale Birimi (CFCU) tarafından oluşturulan Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı’nın (IPA) “Türkiye’de İklim Değişikliği Alanında Kapasitenin Geliştirilmesi Hibe Programı” çerçevesinde Türkiye Avrupa Vakfı ortaklığında Kadıköy Kent Konseyi işbirliğinde başvurduğu “Kadıköy Belediyesi Bütüncül ve Katılımcı İklim Eylemi Projesi” ile hibe alarak, katılımcı süreçlerle “Sürdürülebilir Enerji ve İklim Adaptasyon Eylem Planları”nı hazırlamış ve dayanıklı bir kent için gerekli olan adımları içeren yol haritasını ortaya koymuştur.

“BETONLAŞMAYA KARŞI DAHA ÇOK YEŞİL ALAN”

Haftanın Röportajı / 4

“KEMAL DENİZ BOZKURT”

Esenyurt Belediye Başkanı

Belediyeniz sınırları içerisinde ne tür çevre sorunları var?

KEMAL DENİZ BOZKURT: İlçemiz, TÜİK verilerine göre 954 bin olan nüfusuyla Türkiye'nin en kalabalık ilçesidir. Ayrıca Türkiye gayrisafi milli hasılasının yüzde 6'sını oluşturan üretim ilçemizde yapılmaktadır. Bunların, avantajların yanı sıra beraberinde getirdiği bazı sorunlar vardır. Bu sorunların çevreye ilişkin olan bazıları plansız kentleşme ve beraberinde getirdiği imar sorunları ve hava kirliliğidir.

Ulaşım ve toplu taşıma hizmetler planlanmış ve koordinasyonu sağlamaya ilişkin maddelerle artan trafiğin getirdiği yüksek egzoz gazı salınımında iyileştirme sağlanmıştır.

Kömür satışının yasaklanması, yapılan ölçümlerin yanı sıra gözle görülür şekilde olumlu değişikliklere neden olmuştur. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin yayınladığı Hava Kalitesi İzleme Raporu'nda da bu durum açıkça görülmektedir. Kömür satışının yasaklanmasıyla hava kalitesi artmıştır.

Katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin maddeler de yeşil alanların korunmasını sağlamaktadır. Bu maddelerin uygulanmasıyla yeşil alanlara ve göletlere katı atık ve hafriyat doldurulmasının engellenmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Pandemi süreci çevre stratejilerinizde bir değişikliğe neden oldu mu? Önceliklerinizde değişiklik yarattı mı?

KEMAL DENİZ BOZKURT: Pandemi sürecinde hava kalitesinde gözle görülür bir iyileşme tespit edildi. Hava Kalitesi İzleme Raporu'nda da görüleceği üzere Esenyurt'un hava kalitesi “orta” derecede iken “iyi” konumuna gelmiştir. Bu iyileşmenin başlıca nedeni, sanayi tesislerinin daha az çalışması ve trafiğin azalmasıdır. Kısa sürede bu derece bir iyileşmenin mümkün olduğunu görmemiz üzerine sanayi tesislerinde hava filtrelerinin denetimleri artırıldı.

Ambalaj atıkları konusundaysa atık miktarlarının düşmesi ile tüketim ve geridönüşüm oranı azaldı. Atık toplama sisteminde iyileştirme yaparak atık tonajının artırılmasına yönelik çalışmalarımız hız kazandı. Öte yandan, maske ve eldiven atıkları başta olmak üzere tıbbi atık konusunda halkın bilinçlenmesi üzerine bu farkındalık azalmadan eğitimler verilmesi için çalışma başlattık.

Bölgenizde iklim değişikliğinden kaynaklanan ne tür sorunlar gözlemliyorsunuz?

KEMAL DENİZ BOZKURT: Plansız nüfus artışıyla yeşil alanların azalması hiç şüphesiz bölgede iklimi de olumsuz etkilemektedir. İlçemizin plansız artan nüfusu, iklim değişikliği ile uyumu zorlaştırmaktadır. Artan nüfusun yanı sıra sanayileşmenin hızlı olmasıyla beraber yayılan sera gazları nedeniyle hava kirliliği de artmaktadır.

Kentsel alanlar küresel enerji kullanımının ve benzer bir oranda karbondioksit emisyonlarının %60-80'inden sorumludur. İlçemizdeki kentsel alan fazlalığı nedeniyle karbon ayak izleri de oldukça fazladır.

Öte yandan geçtiğimiz günlerde yaşadığımız örnekte olduğu gibi, mevsim normallerinin üzerinde yağışın oluşmuştur. Plansız nüfus artışına paralel olarak belediyemizin geçmiş yönetimlerinin imar sorunlarına yol açan kararlar alması neticesinde yağmur suyu gidecek kanal bulamamış, onlarca ev ve iş yeri sular altında kalmış, can kaybı ve yaralanmalar olmuştur.

Önlemleriniz nelerdir? İklim konusunda hayata geçirmeyi planladığınız projeler, programlar, uygulama alanları var mı?

KEMAL DENİZ BOZKURT: Nüfusla birlikte trafiğin artması da çevreyi olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle trafiğin yoğunlaştığı kavşak ve katılım noktalarında trafiği rahatlatarak ve egzoz gazı salınımını azaltacak düzenleme çalışmaları yapmaktayız.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı ile ilgili çalışmalar için bir birim oluşturmayı planlıyoruz. İklim değişiklikleri ve önlemlerle ilgili eğitimler planlamaktayız. Okullar başta olmak üzere, devam eden Geri Dönüşüm Eğitimlerinin sayısını ve sıklığını artıracamız. Halihazırda klimaların daha az kullanılması için hava sistemlerimiz üzerinde iyileştirme çalışmaları başlattık.

Fabrikalardaki hava filtrelerinin sürekli çalışır durumda olması ve kontrolünü sağlayacak sistemler üzerinde de çalışmalarımız devam etmektedir.

Öte yandan karbondioksit ve sera gazı salınımını ve betonlaşmanın etkilerini azaltmaya yönelik ağaçlandırma çalışmalarını da artırıyoruz. Yapımı süren yeşil alanların yanı sıra uygun olan her noktada ağaçlandırma çalışmalarımız da sürmektedir.

İklim eylem planınız var mı? Hazırlamayı düşünüyor musunuz?

KEMAL DENİZ BOZKURT: Tüm dünyayı tehdit eden iklim değişikliğiyle ilgili gerek ülkemizde gerek dünya genelinde yapılan çalışmaları yakından takip etmekteyiz. İlgili kuruluşlarla görüşmelerimiz ve eylem planı oluşturmak için çalışmalarımız sürmektedir.

BİLİYOR MUYDUNUZ ?

SON 1 YILDA;

- 29.000 KG**
AMBALAJ ATIĞI
- 3.000 KG**
ATIK PİL
- 120.000 LT**
ATIK YAĞ
- 130.000 KG**
TEKSTİL ATIĞI
- 1.800 KG**
ELEKTRONİK ATIK

**GERİ KAZANDIK!
GELECEĞİNİ
ÇÖPE ATMA!**

ESENYURT BELEDİYE BAŞKANI
KEMAL DENİZ
Bozkurt

BELEDİYELERDEN HABERLER

HİZMET

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu, tarihi Büyükdere Fidanlığı'nda incelemelerde bulundu. 300 bin metrekarelik yeşil alanı, İstanbulluların daha aktif kullanacakları bir bölgeye dönüştürmek için çalışmalara başladıklarını aktaran İmamoğlu, "Burayı etkin bir hâle getirdiğinizde Sarıyer'de kişi başı neredeyse bir metrekare daha yeşil alanı hediye etmiş oluyorsunuz" dedi.

Ankara Büyükşehir Belediyesi, Ankara nüfusunun mevcut ve gelecekteki su ihtiyacının karşılanması için ASKİ harekete geçti. Ankara'nın 2024 ile 2054 yıllarını kapsayacak "İçme Suyu, Atık Su ve Yağmur Suyu Yönetimi Master Planı" çalışmalarını başlatan ASKİ, oluşturulacak plan ile kısa, orta, uzun dönem yatırım ve işletme politikalarını belirleyerek, verimli enerji ve akıllı şehir konseptine uygun, etkin bir altyapı sistemi oluşturmayı hedefliyor.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, İZSU Genel Müdürlüğü Tire ve Bayındır ilçelerinde eskiyen ve kaçaklara neden olan 35 yıllık içme suyu hatlarını yeniliyor. Ekonomik ömrünü yitirmiş 100 kilometrelik içme suyu şebekesinin yenileme çalışmaları için 30 milyon liralık yatırım planlandı.

Antalya Büyükşehir Belediyesi, EKDAĞ Lara Plajı Sosyal Tesisleri, yaz sezonunda normalleşme süreci ve kontrollü sosyal hayata uygun olarak misafirlerini ağırlamaya başladı. Tedbirler kapsamında vatandaşlar tesise maskeli giriş yapıyor, gelen herkesin ateşi ölçülüyor, el dezenfektanı sıkılıyor. Giriş ve çıkış yolları halkın birbirleriyle karşılaşmaması ve mesafeyi koruması için ayrı tutulurken, şezlonglar arası mesafe de korunuyor. Tuvaletlerde fotoselli musluklar ve temassız sabunluklar, sahil kısmında da çoklu duş ünitelerinin yerine tekli duş üniteleri hizmet veriyor. Şezlonglar gün içinde görevliler tarafından düzenli olarak dezenfekte ediliyor. Bir misafir ayrıldıktan sonra şezlonglar dezenfekte işlemi yapıldığına dair işaretleniyor. Misafirlerin ve çalışanların temasını en az seviyeye indirmek için restoran bölümündeki menüler kaldırılırken, siparişler telefonlara yüklenen uygulamayla veriliyor. Plajda, engelli bireyler için özel şezlonglar da mevcut.

Ankara Büyükşehir Belediyesi, Sincan Temelli'de 15 bin m3 arıtma kapasiteli ilk Konmodüler İçme Suyu Arıtma Tesisi'ni hizmete açtı. Uzaktan kontrol sistemiyle çalıştırılacak olan tesis, 10 bin kişinin içme suyu ihtiyacını karşılayacak.

Elmadağ Belediyesi "Çek Gönder" ve "Fikrim Var" isimli yeni mobil uygulamayı hayata geçirdi. "Çek gönder" sistemi ile vatandaşlar istek, talep ve şikâyetlerinin fotoğraflarını çektikten sonra tek bir dokunuşla Belediyenin ilgili birimine iletebilecek, en hızlı şekilde geri dönüş hizmeti alabilecekler. "Fikrim var" uygulamasıyla ilçe için yapılacak olan projelere katkıda bulunabilecekler. Vatandaşlar, düzenlenen anketlere katılarak Elmadağ için yapılacak olan çalışmalarda da oy kullanabilecekler.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi atıl duran Rumeli Hisarüstü-Aşıyan Füniküler Hattı projesinin yapımını 20 Temmuz'da başlatıyor. Metro hattını sahile bağlayacak projeye eklenen iskele ile deniz ulaşımı bağlantısı da sağlanacak.

Mersin Büyükşehir Belediyesi İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı, Koronavirüs salgınına karşı alınan önlemler kapsamında toplu taşımada şoför olarak görev yapan personele yönelik, "Pandemi Sürecinde Normalleşme Planı Farkındalık Eğitimi" düzenledi. Koronavirüs önemleri dikkate alınarak 5 grup hâlinde düzenlenen eğitime 460 otobüs şoförü katıldı. Eğitimlerde sosyal mesafe, kişisel hijyen kuralları, toplu taşıma araçlarının dezenfeksiyonu, genel enfeksiyondan korunma ve kontrol önlemleri anlatıldı.

Edirne Belediyesi, hiçbir temasa gerek kalmadan birden fazla kişinin ateşini aynı anda ölçebilen ve uyarı veren 2 adet termal kamerayı bünyesine kattı. Termal kameralı kasklar ilk defa Selimiye Camii'nde kullanıldı. Camiye giren vatandaşların termal kameralar ile ateşleri ölçüldü.

Antalya Büyükşehir Belediyesi ile İl Sağlık Müdürlüğü arasında yapılan protokol kapsamında Konyaaltı Sahili'nde 112 Motosikletli Acil Sağlık Ekibi hizmet vermeye başladı. Sahil boyunca devriye gezen motosikletli sağlık ekipleri rahatsızlanan vatandaşlara anında müdahale ediyor. Motosikletli sağlık ekibinde iki paramedik ve iki acil tıp teknikeri görev yapıyor. Ekipler görev alanlarındaki herhangi bir vakaya 3 ila 4 dakika içerisinde ulaşabiliyor. Sabah saat 09.00 ile gece 01.00 arasında hizmet veren ekipler, bugüne kadar yaklaşık 150 vakaya müdahale etti.

Muğla Büyükşehir Belediyesi, il genelinde yaşayan ya da tatil için kente gelen engelli vatandaşların rahat bir yaz sezonu geçirmeleri ve denize girebilmeleri için oluşturduğu engelsiz plajları, Koronavirüs salgınına karşı dezenfekte etti.

Çiğli Belediyesi'nin sosyal tesisleri, İzmir Turizm Hijyen Kurulu'nun hijyen ve sağlık açısından yaptığı ilk denetimden tam not alarak Turuncu Çember Sertifikası'nı almaya hak kazandı. 52 maddelik Covid-19, hijyen ve sosyal mesafe içerikli detaylı denetimin tamamını geçen belediye tesisleri sertifikalarını aldı.

Edirne Belediyesi, COVID-19 salgınının ilk günlerinde kentteki trafik ışıklarına koyduğu 'Evde Kal' ve 'Eve Git' stickerlarını, yeni normalleşme süreci çerçevesinde 'Maske Tak' stickerları ile değiştirdi.

Yenişehir Belediyesi Makine İkmal Kademe Amirliği atıl durumdaki araçları yenileyerek, hizmete kazandırıyor. Bir yılda on bir aracı Yenişehirlilerin hizmetine sunan ekipler son olarak iş makinesi, süpürge aracı, minibüs ve çöp taşıma aracını yenileyerek atıl durumdan kurtardı. Makine İkmal Kademe Amirliği'ni ziyaret eden Belediye Başkanı Abdullah Özyiğit, personelle bir araya gelerek başarılı çalışmalarından dolayı teşekkür etti.

İzmit Belediyesi, kendi üretimi olan UV Dezenfeksiyon Robotu ile salgınla mücadeleye devam ediyor. UV Dezenfeksiyon Robotu üzerindeki ultraviyole ışın tüpleri sayesinde yüzeyin şekli ve konumu ne olursa olsun dezenfeksiyon işlemi yapıyor. İnsansız bir ortamda aktif hâle getirilen robot, 20 dakika içerisinde 20 metrekarelik bir alanı etkin dezenfekte edebiliyor.

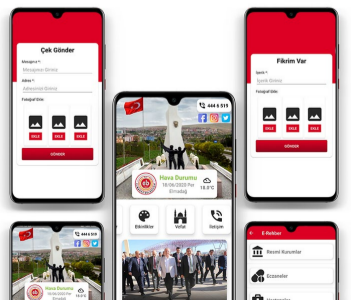

Yenimahalle Belediyesi 5'inci havuz projesi için çalışmalara başladı. Önümüzdeki günlerde 6 bin 800 metrekare arsa alanına temeli atılacak olan yüzme havuzu ve spor tesisleri yaklaşık 3 bin 600 metrekare kapalı inşaat alanına sahip olacak. Bodrum ve zemin kattan oluşan yapıda; yüzme havuzu, aktif ve pasif spor salonu, boks salonu, personel yemek salonu, mescit, sauna, kafeterya, doktor odası, soyunma-duş odaları yer alacak.

Konyaaltı Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nün oluşturduğu 6 bin 155 metrekare büyüklüğündeki engelli dostu park hizmete girdi. Park alanında tekerlekli sandalyeler ve bebek arabaları için rampalar yapıldı. Engelli karoları ile görme engelli vatandaşlar rahatlıkla dolaşabilecek. Parkta engelli bireylerin kullanabileceği açık hava spor aletleri de bulunuyor. Konyaaltı Belediye Başkanı Semih Esen, Gürsu Mahallesi'nde hizmete açtıkları engelli dostu parkta, engelli bireylere özel kafe kuracaklarını açıkladı.

Esenyurt Belediyesi İSKİ işbirliği ile Esenyurt'un kanayan yarası, her yağmur sonrası taşarak felaketlere yol açan Haramidere'nin ıslah çalışmalarına başlıyor. Ölçüm ve planlama çalışmaları tamamlanan deredeki ıslah çalışması için şantiye kurulmaya başlandı. Proje sayesinde sel baskınlarına neden olan dere, sorun olmaktan kurtarılacak.

Kdz. Ereğli Belediyesi, Kestaneci Mahallesi Radar Tep'e'ye 500 metreküp su deposu yapımına başladı. Başkan Halil Posbıyık, İnallı ve Osmantepe'yle birlikte Kestaneci su deposunun da tamamlanmasıyla Kdz. Ereğli'de enerji kesildiğinde artık su kesintinin yaşanmayacağını söyledi. Kdz. Ereğli'de, enerji kesildiğinde suların kesilmemesi için 1 milyon TL yatırım yapan Belediye, şehrin 3 ayrı noktasına inşa edeceği su deposu çalışmalarını sürdürüyor.

ÜRETİCİYE DESTEK

Adana Büyükşehir Belediyesi çiftçiye, üreticiye yönelik desteğini artırıyor. Saimbeyli'de daha önce hibe desteğiyle kurulan meyve ve sebze soğuk hava deposu, Adana Büyükşehir Belediyesi'nin hibe ettiği boylama makinesiyle ürün almaya başladı. Büyükşehir Belediyesi'nin pazarlama desteğiyle kiraz üreticilerinin ürünlerini hak ettiği değere satabilmesi için ihracat yolu açıldı. Başkan Zeydan Karalar, üreticiye hitap ederek, "300 ton kapasiteli 4 adet soğuk hava depomuz vardı ancak çalışmıyordu. Biz devraldık, eksiklerini giderdik. Burada 650 ton elma depolayabiliyorsunuz. 40 ton kiraz işleyebilirsiniz. 560 metrekare de boş bir alan var. Uzun süre kirazlarınızı değerinde satamadınız. Buradaki amaç sizin ürününüzü değerinde satmanızı sağlamak. Biz belediye olarak kurduğumuz kooperatifler de dahil olmak üzere tek kuruş kazanç sağlamayacağız. Kazancın tamamının üreticiye kalacağı süreci organize edeceğiz. Bizim burada tek derdimiz üreticiyi desteklemek, ürün ekmesini ve ürününü değerinde satmasını sağlayacak işlemler yapmak. Soğuk hava deposunda kirazlarınızı rahatlıkla bekletin, ürün değerini bulduğu zaman satın" dedi.

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, tarım ve hayvancılığın geliştirilmesi amacıyla uygulamaya koyduğu "Arıcılığı Geliştirme ve Polinasyon Projesi" kapsamında Süleymanpaşa İlçesi'nde arı kovani dağıtım töreni düzenlendi. Törende, Süleymanpaşa ilçesi'ndeki 141 üreticiye 788 kovan dağıtıldı. Proje kapsamında il genelinde 1.138 kişiye 22.293 adet kovan dağıtımı yapılması planlanıyor.

Nilüfer Belediyesi, pandemi sürecinde kısıtlı olanaklar nedeniyle ürünü tarlada kalan Karacabeyli soğan üreticilerinin destek çağrısı üzerine harekete geçti, 40 ton soğan alımı yaptı. Bu soğanları 5'er kiloluk çuvallar hâlinde hazırlayarak, küçük bir kısmını belediye personeline dağıtan Nilüfer Belediyesi, soğanların büyük bölümünü ise Nilüfer'deki ihtiyaç sahibi ailelere iletiyor. Nilüfer Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü'nün organizasyonu ile hazırlanan soğan çuvalları ilçe genelinde maddi durumu kötü olan ihtiyaç sahibi ailelere ulaştırılıyor.

Muğla Büyükşehir Belediyesi, ata tohumlarını geleceğe taşımak için donduruyor. Yerel yönetim bünyesinde Türkiye'de ve dünyada tek olan Kriyoprezervasyon ve Doku Kültürü Laboratuvarı'yla ata mirası tohumları özel bir ön işlemden geçirilerek eksi 196 derecede sıvı azot içerisinde saklanıyor. Ultra soğuk şartlarda saklanan bu bitki dokuları istenildiği zaman tekrar hayata döndürülerek canlılıklarının devamı sağlanabiliyor. Muğla Büyükşehir Belediyesi, bugüne kadar 8 tür yerel tohumu dondurarak sakladı. 'Kılçık Kekiği' tohumu Kriyoprezervasyon ve Doku Kültürü Laboratuvarında koruma altına alınan ilk yerel tohum olarak kayıtlara geçti.

Turgutlu Belediyesi ve Turgutlu Fide'den üreticilere 200 bin adet domates ve biber fidesi ulaştırılacak. Turgutlu belediye başkan yardımcısı üreticilere ulaştırılması için 200 bin fideyi mahalle muhtarlarına teslim etti.

Mezitli Belediyesi, kent içi tarım çalışmalarına devam ediyor. Mezitli Kent Konseyi, Mersin Girişimci İş Kadınları Derneği, ve Mezitli Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü ekipleri, bir hayıresevere ait alana aromatik bitki ve mevsimlik sebze dikimi yaptı. Yaptıkları girişimlerle kent içerisinde bulunan boş arazileri sahiplerinden izin alarak geçici şekilde tarımsal üretimler açtıklarına vurgu yapan Başkan Tarhan, "Üretici kadın kooperatifimiz farklı yerlere 60 dönüm kadar mısır ekimi yaptı. Zaten daha öncede enginar ve salep üretimi yapmıştı. Kent Konseyimiz lavanta, kekik, biberiye ekimi yaptı." dedi.

Buca Belediyesi, Buca halkına ekonomik ve sosyal fayda sağlamak ve tarımsal üretimi özendirme amacıyla başlattığı tarımsal kalkınma hamlesinin ilk meyvelerini toplamaya hazırlanıyor. Buca Belediyesi'nin Söğütlük mevkiindeki 16 dönümlük arazisinde Nisan ayında başlatılan proje kapsamında; domates, biber, patlıcan ve salatalık olmak üzere toplam 38 bin adet fide dikimi yapıldı. Dikilen fideler 2 aylık sürede mahsul vermeye başladı. Yürütülen çalışmaların ardından ekili araziden toplamda 54 ton hasat gerçekleştirilmesi bekleniyor.

Fındıklı Belediyesi Meci Tarımsal Kalkınma Kooperatifi felamur (ıhlamur) toplama meciyesiyle ilk ortak ürünlerini elde ediyor. Ürünler uygun maliyetle kısa sürede halkın kullanımına sunulacak.

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, 10 bin yıllık bir geçmişe sahip olan ve buğdayın atası olarak bilinen siyez buğdayını yaygınlaştırma çalışmalarına Muratlı İlçesi'nden başladı. Büyükşehir Belediyesi tarafından Kastamonu ilinden temin edilen ve Muratlı İlçesi Ziraat Odası Başkanlığı kontrolünde pilot uygulama olarak 3 ayrı mahallede 4 çiftçinin tarlasında ekilen siyez buğdaylarının hasat öncesi tarla kontrolleri Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Dairesi teknik personelleri tarafından yapıldı.

Edremit Belediyesi tarafından 25 yıl sonra yeniden tarıma açılan Edremit Ovası'ndaki 305 dönüm arazide sebze hasadına başlandı. 46 dönüm arazide ilk olarak ekilen domates, biber, patlıcan, salatalık, kabak, kavun, karpuz, fasulye ve salatalık sebzelerinden hasatlar elde edilmeye başlandı. Geri kalan arazide ise yem bitkileri ekimi yapıldı.

Karabağlar Belediyesi Kavacık üzümü için Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan coğrafi işaret belgesi almaya hak kazandı. Kavacık Köy Meydanı'nda gerçekleştirilen bilgilendirme etkinliğinde konuşan Karabağlar Belediye Başkanı Muhittin Selvitopu, "Avrupa Birliği'nin coğrafi işaretini de almak üzere yola çıktık. Kavacık'a özgü bu üzümü dünyaya tanıtmaya kararlıyız" dedi.

Buca Belediyesi tarafından kentin tarımsal üretimini artırmak ve gıda güvenliğini sağlamak için hayata geçirilen "Buca'nın Fideleri" projesi hasat sezonuna hazırlanıyor. Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma Programı kapsamında Buca Belediyesi Tarımsal Hizmetler Müdürlüğü tarafından hayata geçirilen örnek projede 54 ton gibi yüksek bir rekolte bekleniyor.

Ergene Belediyesi tarafından geçtiğimiz sene 6 dönümlük arazide dikimi yapılan lavanta bahçesi projesinde ilk hasat alımı yapıldı. Lavanta hasatından elde edilen uçucu yağlardan sıvı sabun, oda kokusu, oto kokusu, kolonya, doğal katı sabun, parfüm, lavanta yastığı, lavanta kokulu bebekler gibi endüstriyel ürünler elde edilecek.

ULAŞIM

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Hatları AŞ, UKOME'nin (İBB Ulaşım Koordinasyon Merkezi) aldığı kararla deniz hatlarında 5 kuruşa yolcu taşımaya başladı. Karara göre, her gün toplam 22 sefer hattında, 10.00-16.00 saatleri arasında, 5 kuruşa yolculuk yapılabilecek. Şehir Hatları A.Ş. Genel Müdürü Sinem Dedetaş, "Özellikle salgın nedeniyle değişen yolculuk alışkanlıklarının tespitine olanak sağlayacak bu uygulamayla yolculukları ölçerek, veri toplayacağız. Bunları analiz edip ileriye dönük planlamalarını veriye dayalı gerçekleşmesini sağlayacağız." dedi.

ÇEVRE

Tepebaşı Belediyesi'nin öncülüğünde kurulan GESİKOOP ile ilçede faaliyet gösteren sokak toplayıcıları aynı çatı altında birleşiyor. Türkiye'de bir ilk olan oluşumda Tepebaşı Belediyesi, sosyal işletme kooperatifi GESİKOOP ve lisanslı geri dönüşüm firması üçlü protokol çerçevesinde atık yönetimine katkı sağlayacak. Böylelikle kayıt dışı ve risk altında çalışan, toplum tarafından dışlanan sokak toplayıcıları, Tepebaşı Belediyesi'nin öncülüğünde kurulan GESİKOOP (Tepebaşı Geri Dönüştürülebilir Atık Toplayıcıları Sosyal İşletme Kooperatifi) ile statüye, güvenceye, temsil edilme hakkına ve daha iyi çalışma şartlarına kavuşacak. Böylelikle tüm toplayıcılar, sosyal işletme kooperatifi ile toplumun benimsediği, saygı duyduğu, sıfır atık yönetim sistemine entegre olmuş şekilde çalışabilecek.

Kartal'da sıfır atık bilincini yerleştirmek amacıyla projeler düzenleyen Kartal Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü'nün girişimiyle Kartal'daki 20 muhtarlık arasında yarışma düzenlendi. Yarışmada en çok atık yağ toplayan muhtarlar Kartal Belediyesi tarafından ödüllendirildi.

Buca Belediyesi, "Gönüllü Park Görevlisi Projesi" kapsamında 25 yıllık park gönüllüsü Sami Güler'in (76) adını ölümsüzleştirdi. Parka adı verilen Sami Güler, çeyrek asırdır her gün parktaki ağaç ve bitkilerin bakımını yapmanın yanı sıra genç kuşaklara da doğa sevgisi aşıyor. Güler, çok sevdiği parkında adının yaşayacak olmasından duyduğu mutluluğu "Dünyalar benim oldu. Bu park benim için çocuk yetiştirmek gibi" sözleriyle aktardı.

Kartal Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü'nün 5 Haziran Dünya Çevre Günü'ne dikkat çekmek amacıyla başlattığı "Atık Malzemelerden Müzik Aleti Tasarım Yarışması" nın kazananları ödülleri aldı. "Müziğe Renk Kat, Geri Dönüşüme Hayat Ver" sloganı ile hayat bulan geri dönüşüm temalı yarışmada; pet şişe, plastik, cam, naylon, kâğıt, taş, tel, karton, lastik, pil, metal ve pil gibi atık malzemeleri kullanarak üç farklı müzik aleti tasarlayan Çiğdem Demir'in birincilik ödülü bisiklet oldu.

Mezitli Belediyesi gönüllülerinin başlattığı "Birlikte Kirlettiğimiz Alanları Birlikte Temizliyoruz" kampanyası devam ediyor. Davultepe bölgesinde 3 haftadır devam eden sahil temizliği kampanyasına Akdeniz Gönüllü Evi sakinleri de katıldı; gönüllüler sahillerde çöp, kalıntı ve atık temizliği yaptı. Çöplerin yanı sıra rahatsızlık veren ot ve yosunları da temizleyen gönüllülere Mezitli Belediyesi'nin Temizlik İşleri Müdürlüğü ekipleri destek verdi.

Akhisar Belediyesi "Akıllı Atık Toplama" sistemini hayata geçirdi. Daha temiz bir şehir için harekete geçen Akhisar Belediyesi, Temizlik İşleri Müdürlüğü'nde görevli personelleri ile birlikte kent genelinde çalışmalarını sürdürüyor. Akhisar'da bulunan 4 bin 500 adet çöp konteynerinin hepsini Akıllı Atık Toplama sistemi kapsamında işaretleyen belediye ekipleri, bu sistem ile hem konteynerlerin temizlik takibini yapıyor hem de doluluk oranlarına uzaktan erişim sağlayabiliyor.

Çiğli Belediyesi Ata Sanayi Sitesi'nde geniş kapsamlı temizlik çalışması başlattı. Ekipler tarafından 100 ton atık toplandı. Ekipler yol kenarları, orta refüjler, parklar ve atıl durumdaki arazilerde temizlik yaptı. Başta ana caddeler ve ara sokaklar olmak üzere tüm yollar süpürüldü. Yaklaşık 700 esnafın bulunduğu Çiğli Ata Sanayi çevresinde bulunan 100 ton atık madde ve moloz toplandı. Çalışmalar kapsamında ayrıca yol kenarlarına terk edilmiş durumda bulunan hurda araçlar çekildi.

Narlıdere Belediyesi, Çamtepe Mahallesi'nde toplam 9 bin metrekarelik alanda düzenleme ve yayalaştırma projesi başlattı. Hazırlanan proje kapsamında; Demokrasi Meydanı-Barış Sokak ve Pazaryeri üçgeninde 5 bin 600 metrekarelik yeşil alan yaratılacak. Bölgede taşıt trafiği en aza indirilerek yaya ulaşımı özendirilecek.

KÜLTÜR & SANAT & ETKİNLİK

Fatih Sultan Mehmet'in özel koleksiyonda bulunan son portresi Londra'da yapılan açık artırmada 770 bin sterline satıldı.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin portreyi satın aldığı duyuran İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu, "Londra'da açık artırma ile satılan, Fatih Sultan Mehmet Han'ın günümüze kadar gelebilmiş üç orijinal portresinden biri olan, İtalyan ressam Gentile Bellini'nin atölyesinden 15. yüzyılda çıktığı tahmin edilen yağlıboya tabloyu İBB olarak satın aldık." dedi.

Mersin Büyükşehir Belediyesi, Yükseköğretim Kurumları Sınavı'na (YKS) giren gençlerin sınav stresini atlatabilmeleri amacıyla sahilde bir konser düzenledi. Kültür Park Amfi Tiyatro içerisinde gerçekleştirilen sosyal mesafeli konserde, Büyükşehir'in Kent Orkestrası ile Grup Yazı Tura sahne aldı.

Konyaaltı Belediyesi "Park Et Seyret" konser serisini, 7 Temmuz 2020 Salı günü Oda Orkestrası ile başlatıyor. Uncalı Açık Pazar Yeri'nde gerçekleştirilecek konsere 250 araç alınacak. Konserleri izlemek isteyen vatandaşlar 29 Haziran Pazartesi günü itibarıyla www.konyaalti.bel.tr adresinden rezervasyon yaptırabilecek. Konser serisi 14 Temmuz'da Konyaaltı Belediyesi Türk Halk Müziği Korusu, 21 Temmuz tarihinde ise Konyaaltı Belediyesi Türk Sanat Müziği Korusu ile devam edecek.

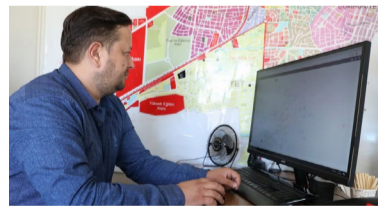
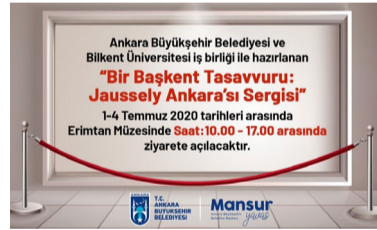
İstanbul Büyükşehir Belediyesi de "Park Et Seyret" etkinlikleri kapsamında İstanbullulara konser keyfi yaşıyor. İlki Yenikapı'da yapılan etkinlikte vatandaşlar Kenan Doğulu ile eğlendi. Etkinlikler 4 Temmuz'da da Sertab Erener ile devam edecek.

Antalya Büyükşehir Belediyesi "Sahilde Sinema" etkinliği kapsamında sadece yetişkinler için değil, çocuklar için de film gösterimlerine devam ediyor.

Çiğli Belediyesi Çiğli'de oyuncak kütüphaneleri kurmak için harekete geçti. Kütüphane kurmak için halkın desteğini bekleyen Çiğli Belediyesi, şiddete özendirici tabanca, tüfek, kılıç gibi oyuncakların kabul edilmeyeceğini bildirdi. Oyuncak bağışı için Çiğli Belediyesi aranabilecek. Çiğli Belediyesi tarafından resmi sosyal medya hesabı üzerinden yapılan açıklamada; "Kentimizin tüm çocuklarına oyuncaklarla oynamanın tarif edilemez mutluluğunu yaşatmak için tüm hemşehrilerimizi Oyuncak Kütüphanemize desteğe bekliyoruz. Unutmayalım ki dünyanın en büyük mutluluğu bir çocuğun yüzündeki tebessümdür!" denildi.

Beylikdüzü Belediyesi, Sanatla Yaşam Atölyeleri'ni yeniledi. Beylikdüzü ve Yaşam Vadisi 1. Etap'ta bulunan Sanatla Yaşam Atölyeleri'ne ön başvurular başladı. 29 Haziran-5 Temmuz tarihleri arasında sosyal mesafe kurallarına uygun olarak gerçekleştirilecek başvurular Beylikdüzü Atatürk Kültür ve Sanat Merkezi'nde haftanın 7 günü 10:00-17:30 saatleri arasında yapılabilecek.

Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Bilkent Üniversitesi işbirliği ile "Bir Başkent Tasavvuru: Jausseley Ankara'sı Sergisi" sergisi Erimtan Müzesi'nde sanatseverlerle buluşuyor.

EĞİTİM

Turgutlu Belediyesi tarafından geçtiğimiz sene ilk kez hayata geçirilen, binden fazla üniversite adayına danışmanlık hizmeti sunan Üniversite Tercih Merkezi bu yıl da hizmet verecek. Proje kapsamında, Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) tercih döneminin başlamasıyla birlikte Turgutlu Eğitim Destek Kurs Merkezi (TURBEM) ve Eski Belediye Binası olmak üzere iki noktada üniversite adaylarına tercih konusunda destek verilecek.

Menemen Belediyesi Gölpark Tesisleri içinde bulunan Çocuk Oyun Evi'nin açılış törenini gerçekleştirdi. Çocuk gelişiminde önemli rolü olan okul öncesi eğitimi desteklemek amacıyla Gölpark Çocuk Oyun Evi'ni hizmete açtıklarını söyleyen Menemen Belediye Başkanı Serdar Aksoy, "Ücretsiz olarak hizmet verecek bu oyun merkeziyle çocukların gelişimine önemli katkılar sunacağımıza inanıyoruz" dedi.

DAYANIŞMA

Atakum Belediyesi'nin semt pazarlarına konumlandığı imece noktaları, yeni normalleşme döneminde hayırseverler ile ihtiyaç sahipleri arasında dayanışma köprüsü oluyor. Pazar alışverişini yapan yurttaşlar, fazladan aldıkları bir poşet sebze ya da meyveyi üzerinde askılar bulunan imece noktasına bırakıyor. İhtiyaç sahipleri de bu poşetlerden dilediklerini alarak evlerine götürebiliyor

Kemalpaşa Belediyesi Koronavirüs nedeniyle dayanışma çalışmalarını artırdı ve ilçede kurulan Kemalpaşa halk pazarı içerisinde dayanışma standı kurdu. Ekonomik olarak güçlük çeken vatandaşların haftalık sebze ve meyve ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan "Dayanışma Askısı" projesine birçok ilçe sakini ve esnaf katıldı. Pazaryeri içerisinde bulunan tezgâhlardan alışveriş yapan vatandaşlar aldıkları ürünleri askıya koyarak projeye destek oldu

Efeler Belediyesi Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS)'na girecek öğrenciler için sınav merkezlerinin önünde stant kurdu. Efeler Belediyesi ekipleri Başkan Atay'ın talimatıyla öğrencilere YYS öncesinde maske, su ve el dezenfektanı dağıttı. Efeler Belediyesi ikram araçları ile öğrencilerin ailelerine çay, su ve meşrubat ikram edildi.

Efeler Belediye Başkanı Mehmet Fatih Atay, Efeler Belediyesi tarafından kardeş şehir Sivaslı Belediyesi'ne hediye edilen çöp kamyonunun anahtarını, Belediye Başkanı Hürriyet Şafak'a kendi eliyle teslim etti. Başkan Atay "Çöp kamyonu hizmet aracımızı, belediye başkanımız Hürriyet Şafak aracılığıyla bu güzel şehre ve Sivas halkına armağan etmek amacıyla geldik. Hizmet aracımızın Sivas halkına hayırlı olmasını diliyorum." dedi.

Yenişehir Belediyesi, ihtiyaç sahibi vatandaşların hayatını kolaylaştırmak ve aile bütçelerine katkı sunmak amacıyla "Yenişehir Halk Kart" projesini hayata geçirdi. Belediye Başkanı Abdullah Özyiğit, sosyal destek kartının tanıtımını yaparak kartları vatandaşlara ulaştırmak üzere Yenişehir Belediyesi Sosyal Hizmet Ekibi'ne teslim etti. Yenişehir Halk Kart sahipleri yüzde 5'e kadar indirim uygulayan anlaşmalı yerel esnaflardan alışveriş yapacak. Uygulama ile hem ihtiyaç sahipleri hem de yerel esnafın kazanması hedeflenmekte.

Tuzlukçu Belediyesi "Hoş geldin Bebek" projesinden sonra bebeklere mama projesini hayata geçiriyor. Bu konuda açıklama yapan Başkan Akbuğa proje ile ilgili olarak, "Mama fiyatlarının yüksek olması ve her ailenin mama ihtiyacını karşılayacak durumunun olmayacağını da göz önünde bulundurarak, ilçemizde yaşayan tüm ailelere mama desteğinde bulunacağız. Bebek maması anne yada babadan herhangi birine her ay düzenli olarak imza ve mamanın boş kutusunu getirmesi şartıyla görevli personellerimiz tarafından teslim edilecektir" dedi.

DİĞER

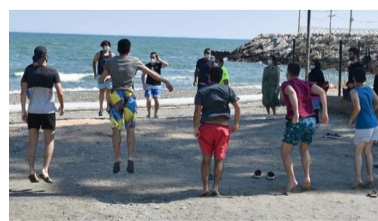
Nilüfer Belediyesi, Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'nın (BEBKA) 2020 Teknik Destek Programı'na "Akıllı Mekânsal Yönetim Projesi" ile başvuruda bulundu ve hibe almaya hak kazandı. BEBKA'nın hibe desteği verdiği 7 projeden biri olan "Akıllı Mekânsal Yönetim Projesi" kapsamında, alınan hibe ile çeşitli eğitim çalışmaları yapılacak. Nilüfer Belediyesi'nin 2020-2024 Stratejik Planı'nda yer alan hedefleri doğrultusunda başlatılan "Akıllı Mekânsal Yönetim Projesi" ile çağımıza uygun, veriye dayalı karar verme mekanizmasını destekleyici uygulamaların hayata geçirilmesi planlanıyor.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbulluya şehir içinde günübirlik tatil imkanı sunan plajlarını 15 Haziran'da hizmete açtı. Bu sezon İBB iştiraki BELTUR tarafından işletilmeye başlanan plajlarda, İBB personeline, üç kadın cankurtaran da katıldı. Doğa Yağcı, Ekin Öztürk ve Kübra Çakır, İBB bünyesinde görev alan ilk kadın cankurtaranlar olarak nöbetlerine başladı. Bu görevi gelmeyi uzun süredir istediğini ancak dileğinin gerçekleşmediğini söyleyen Doğa Yağcı, "Hiçbir iş, kadın erkek olarak ayrılmamalı. Çünkü kadınlar, her işi yapabilir" dedi.

İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde İzmir'de mavi bayraklı halk plajı sayısını artırma hedefiyle kurulan Mavi Bayrak Koordinasyon Birimi, cankurtaran sayısını yükseltmek için kurs düzenlemeye başladı. Plajların yüzme suyu kalitesi, çevre yönetimi ve can güvenliği konularında standartlarının yükseltilmesi amacıyla çalışmalar yürüten Koordinasyon Birimi, cankurtaran kurslarıyla güvenli plajları artırmayı amaçlıyor. Eğitimin başladığı ilk hafta 21 kişi cankurtaran belgesi almaya hak kazandı. İkinci gruptaki 29 kişi de bu hafta eğitimlerini tamamlayacak. Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu (TSSF) onaylı "Gümüş Cankurtaran" eğitimlerinde kursiyerler hem teorik eğitime hem de su uygulamalarına katılıyor.

Ayvalık Belediyesi, Uluslararası Gourmet Destinasyonlar Derneği işbirliği ile hazırlanan "Model Ayvalık" projesinin tanıtımını yaptı. Proje kapsamında "Antiqueroutes & Gourmetline" etkinlikler düzenleneceği ve dünyanın ilk GourmeKids buluşmasının gerçekleştirileceği bildirildi. Uluslararası medya kuruluşları ve seyahat acentaları ile işbirliği içerisinde Ayvalık'ı zindelik, sağlıklı yaşam, tarih, sanat, doğal ürünler ve lezzet diyarına dönüştüreceklerini belirten Belediye Başkanı Mesut Ergin, "Model Ayvalık" zihniyetinin anayasası ile katılımcı, geliştirici ve koruyucu bir çizgide yaşamın tüm zenginlikleri ve renkleri sayıları her yıl artan ziyaretçilere sunulacaktır" dedi.

Muğla Büyükşehir Belediyesi, şehircilik alanının marka yarışması olan Golden City Awards 2020'de finale kalan büyükşehir belediyeleri arasında ilk 5 arasında yer aldı. Halk oylaması yapılan marka yarışmasında, Ankara Büyükşehir Belediyesi birinci sırada, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ikinci sırada, Muğla Büyükşehir Belediyesi üçüncü sırada, Manisa Büyükşehir Belediyesi dördüncü sırada ve Erzurum Büyükşehir Belediyesi beşinci sırada yer alarak finale kaldı. Golden City Awards 2020'nin bu yılki ana teması "Yaşama Değer Katanlar" idi. Oylamanın devam ettiği yarışmada hangi büyükşehir belediyesinin birinci olacağı henüz belli değil. Yarışmanın ödül töreni 31 Ağustos 2020 tarihinde İstanbul'da yapılacak.

Safranbolu

Belediyesi'nin 2020 Yılı Sanayi ve Çevre Altyapısı Mali Destek Programı kapsamında Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı'na sunduğu "Safranbolu Sanayisi Altyapı İyileştirme Projesi" sözleşmesi Dış İlişkiler Müdür Vekili Yılmaz Olca ve BAKKA Genel Sekreteri Muhammed Ali Oflaz arasında imzalandı. Projenin bütçesi 1.947.756,52 TL ve tamamlanma süresi ise 18 ay olarak planlanıyor. Proje çalışmaları kapsamında Safranbolu Sanayi Bölgesi'nde 871 metre kanalizasyon hattı, 3297 metre içme suyu hattı, 456 yağmur suyu drenaj hattı imalatı yapılacak ve 3137 metre yol asfalt ile kaplanacak. Bunun dışında iki adet 25m3 geri dönüşüm katı atık depolama alanı ile iki adet evsel atık konteyneri ve beş adet geri dönüşüm katı atık konteyneri de sanayi bölgesine yerleştirilecek.

Odunpazarı Belediyesi, sokakta yaşayan hayvanların sağlığını korumak amacıyla rutin aşı takvimini uygulamaya devam ediyor. Hayvanseverlerin de katıldığı aşılama çalışmasında, yavru ve yetişkin sokak köpeklerinin eksik aşıları tamamlandı.

Çorlu Belediyesi,

Geçici Hayvan Bakımevi'nde yürütülen bakım ve tedavi çalışmalarının ardından sokak hayvanlarını sahiplendirmeyi özendirmek adına başlattığı proje ile bugüne kadar pek çok sokak hayvanı yeni yuvalarına kavuştu.

